

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 26. april 2001 šte. 17-18 (3115-3116) • letnik 56 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Slovinci zavračamo brambovsko nesramnost

Na občnem zboru zveze koroških brambovcev v Šentjakobu v Rožu, ki mu je prisostvoval tudi deželni glavar Haider, so ponovno poskusili obrniti zgodovinska dejstva na glavo. Zahtevali so »končno razčiščenje partizanskih zločinov na Koroškem« – o besedici, ki bi obsojala čas nacionalsocializma, ni bilo sledu. Sicer take in podobne poskuse, narediti iz storilcev žrtve in iz žrtve storilce, spremljamo že vsa leta po vojni, vendar to ne pomeni, da bi se »jih navadili«. Laž, če jo izgorijo večkrat, zaradi tega še ne postane resnica. Slovenske organizacije so protestirale in tiskovno izjavo objavljamo v celoti.

Izjava

Zveza koroških partizanov in prijatelji antifašističnega odpora protestira skupaj z Zvezo slovenskih organizacij, Slovensko prosvetno zvezo, Zvezo slovenskih žena in Zvezo slovenskih izseljencev proti obdolžitvam Koroške brambovske zveze (Abwehrkämpferbund), po katerih naj bi slovenski borci za svobodo proti nacističnemu režimu veljali za zločince. Ti zaničevanja vredni očitki so bili izrečeni v soboto, 21. aprila, na občnem zboru brambovske zveze v Šentjakobu v Rožu.

Odločno odklanjamo takšno ponarejanje zgodovine in opozarjamo na dejstvo, da je partizanski odpor koroških Slovencev bistveno prispeval k osvoboditvi Avstrije in k sklenitvi Avstrijske državne pogodbe.

Zveza koroških brambovcev se očitno zavestno poslužuje neresnic in ponarejanja zgodovine, da bi prikrla masovne moritve, krvave zločine, pregon koroških Slovencev in koncentracijska taborišča v času nacizma. S takim ravnanjem je ta zveza odgovorna za ponoven nemir v deželi.

S to provokacijo je Koroška brambovska zveza globoko užalila slovenske borce odporiškega gibanja, pa tudi vse demokratično misleče državljane naše dežele. V interesu dobrega in mirnega sožitja zahtevamo, da se Koroška brambovska zveza opraviči za ta neodgovoren spodrsrlaj.

Za Zvezo koroških partizanov in prijateljev protifašističnega odpora: inž. Peter Kuhar, predsednik

Protest Sadovnika

Protestiral je tudi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Bernard Sadovnik in v svoji izjavi obsodil potvarjanje zgodovine. Poudaril je pomembno vlogo Slovencev v odporu proti hitlerjanskemu režimu in za podpis Avstrijske

državne pogodbe l. 1955. Mnogo Slovencev je trpelo v koncentracijskih taboriščih, bilo izseljenih in razlaščenih. Sadovnik zahteva opravičilo brambovcev pri vseh še živčih članih odporiškega gibanja pa najsi bodo to partizani, zaporniki, taboriščniki ali slovenski izseljenci.

Minulo nedeljo je bila na pokopališču v Železni Kapli velika slovesnost v spomin pobiti Sadovnikovi družini pri Peršmanu v Podpeci ter padlim žrtvam nacionalsocializma v drugi svetovni vojni. Slavnostni govornik je bil dr. Janko Malle.

PREBLISK

■ Kärntner Abwehrkämpferbund poziva z letaki prebivalstvo, kako naj ravna pri pričujočem ljudskem štetju. Človek bi si mislil, da itak vsak ve, kaj naj naredi. Napotila KAB so seveda taka, da naj zmanjšajo število tistih, ki bi napisali, da znajo tudi slovensko. Seveda s tem namenom, da dokažejo, da pot, katero so ubrale »razne organizacije« po plebiscitu, končno prinese zadnji rezultat – iztrebitev slovenskega jezika na Koroškem.

Skoraj so to že dosegli. Vedno to nenehno govorjenje in pisanje o slovenizaciji Koroške! To je tako absurdna trditev, da se človek samo čudi, zakaj ni nobenega, ki bi s šte-

vilkami dokazal, kaj je doživela manjšina v zadnjih osemdesetih letih.

V tej dobi smo bili že soočeni z geslom »Macht mir das Land Deutsch«. Samo temu smo se uprli in prav ista

Grozi slovenizacija Koroške!

organizacija imenuje te uporabne zločince. Menili smo, upali smo, pripravljeni smo bili verjeti, da je ta čas, ki ga trenutno doživljamo, že zdavnaj minil. Pa ni tako, treba bo preveriti trenutno »politično situacijo«, še posebej, ko je predsednik Abwehrkämpferbunda iz iste stranke kot deželni glavar. **H. W.**

DEŽELA KOROŠKA (Biro za slovensko narodno skupnost, kulturni oddelek) V SODELOVANJU Z MESTOM BELJAK, KKZ IN SPZ vabi na

9. kulturni teden koroških Slovencev

Nedelja, 6. maja, ob 19. uri: slavnostna otvoritev (zv. minister Herbert Haupt in deželni glavar Jörg Haider); kulturni program: MoPZ »Trta« in Glasbena šola; otvoritev razstave del Nežike Novak

Ponedeljek, 7. maja, ob 19.30: literarna gostilna »Goldener Löwe«; bereta Andrej Kokot in Franz Stimpfl

Torek, 8. maja, ob 19.30: v Parkhotelu glasbeni kabaret »Malo čez«

Sreda, 9. maja, ob 19.30: »a capella Chor« Beljak, MePZ »Podjuna« Pliberk

Četrtek, 10. maja, ob 18.45 v filmskem studiu kratki filmi »Filma mladje«

Petek, 11. maja, ob 18.45 v filmskem studiu kratki filmi »Filma mladje«

Sobota, 12. maja, ob 19.30: mladinski center »Hallo«, koncert »Zippi & Bališ«

SLOVENIJA – AVSTRIJA

Kulturni sporazum

Slovenska oblast in politika sta uspela spraviti na skupni imenovalec številna nesoglasja za sklenitev kulturnega sporazuma z Avstrijo.

Besedilo in vsebino sporazuma je potrdila vlada prejšnji te-

den, obravnaval pa ga je tudi odbor za zunanjo politiko državnega zbora. Besedilo so dolgo usklajevali z Avstrijci (trikrat), prav tako pa tudi med samimi koalicijskimi strankami. Gre namreč za to, da se ni bilo moč uskladiti glede preambule in tistega člena, ki poudarja predlog slovenske strani za omembo avstrijske državne pogodbe. Avstrijska stran pa je terjala recipročno priznanje »nemške manjšine v Sloveniji«. Istočasno pa so v Avstriji skušali odrediti Sloveniji nasledstvo podpisnice avstrijske državne pogodbe.

Z Avstrijo je slovenska zunanja politika dosegla, da se v sporazumu ponovi stališče, da imajo pripadniki nemško govoreče etnične skupine v Sloveniji pravice, ki jim pripadajo po 61. čl. slovenske ustave. Avstrijska državna pogodba pa si je utrla pot v preambulo sporazuma, kjer se omenja upoštevanje mednarodnih pravnih instrumentov.

Slovenija želi tudi s čimprejšnjim podpisom kulturnega sporazuma z Avstrijo doseči maksimalno dobre odnose z državo, ki je odkrita zagovornica vstopa Slovenije v EU. Med politiki predvsem levosredinske koalicije v parlamentu pa je veliko negotovanja, saj ocenjujejo, da je Slovenija z doseženimi rešitvami šla preveč »na roko« Avstriji in je dovolila, da se v sporazumu vnaša tudi razprava o manjšini.

A. K.

spd Zila

Konžert

Primus Sitter & O. Groenewald Newnet

Petek

27.04.2001
20.30

Športna hiša Zahomec

Eintritt/vstopnina: 90,- / 120,-

SOLARIS

PO ROMANU
STANISLAWA LEMA
PRAIZVEDBA
TEATR TROTAMORA

PETEK
20.04.
20.00

NEDELJA
22.04.
14.30

SOBOTA
21.04.
20.00

Šentjakob
Farna dvorana

PRODUKCIJA: SPD »ROŽ« | SPZ |
Predprodaja vstopnic: Posojilnica-Bank
St. Jakob, Telefon 04253/314 | 04253/344

NAČRTO ZAOSTROVANJE VZDUŠJA PRED LJUDSKIM ŠTETJEM

KHD in brambovci spet na nacionalističnem pohodu

Letošnje uradno ljudsko štetje, ki bo 15. 5. 2001, je za koroški hajmatdinst in zvezo koroških brambovcev časovno primeren povod, da sta v torek, 24. aprila, sklicala svoje pristaše na zborovanje v velikovski grad. To je seveda bila lepa in pravšnja priložnost za nacionalistični pohod proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam.

Predvsem razsodbe ustavne sodišča glede dvojezičnih tabel in uradne dvojezičnosti so za omenjeno družino nesprejemljive in jih v bistvu pojmujejo kot vojno napoved na pravice večine. Ena od glavnih izpovedi ne preveč dobro obiskanega shoda je bila: **Nobenih dodatnih dvojezičnih krajevnih napisov več.** Druga zahteva pa je, da **ne sme biti vzročne povezave med uradno dvojezičnostjo in dvojezičnimi tablamami.**

Govorniška miza v veliki grajski dvorani je bila politično

krempko zasedena. Saj so zbranim spregovorili deželni glavar Jörg Haider ter predsednika hajmatdinst in koroških brambovcev Josef Feldner in Fritz Schretter. Gališki socialdemokratski občinski odbornik in podpredsednik hajmatdinst Franz Jordan pa je imel pravico povezovalca.

Dialog v breme manjšine

Prav on je uvodoma zelo grobo, žaljivo ter enostransko udaril po Slovincih. In vse to seveda v imenu domovinske ljubezni ter velike mere dialoga. Za dialog pa je združba samo tako dolgo pripravljena, dokler so Slovenci v podrejeni vlogi. Sploh pa so vsi govorniki poudarjali svojo pripravljenost za dialog, kar pa jih seveda ni odvracalo od tega, da so krivdo za zaostrovanje vzdušja v deželi naprtili slovenski narodni skupnosti. Deželni glavar Haider je ponovno poudaril,

da pod njegovim glavarstvom ne bo dodatnih dvojezičnih tabel. To je potrdil s stavkom: »Kar jaz povem, velja«. Nadaljeval je »Mi smo za dialog, a Slovenci, pa tudi na Dunaju naj vedo, da s svojimi zahtevami ne smejo preobremeniti dežele z njeno zgodovino.« (To je zanj predvsem plebiscitna odločitev.)

Z ustavo nad manjšine

In ker so menda Slovenci s pritožbami na ustavno sodišče zaostriili vzdušje v deželi, in ker Koroška novih pritož na ustavno sodišče ne bo mirne duše sprejemala, je Haider grozil ter napovedal spremembo ustavnega zakona. V tem ustavnem zakonu naj bi avstrijski parlament z dvotretjinsko večino določil in sklenil, da sta koroška oz. avstrijska manjšinska politika in zaščita manjšin absolutno nesporni, pravilni in sploh najboljši v Evropi. S tem zakonom

naj bi Slovincem oz. vsakomur drugemu za vse čase vzeli možnost, da bi se v zadevi manjšinskih pravic lahko še kdajkoli pritožili na ustavno sodišče.

Ker pa zagovorniki takšne pravne diktature nad narodnimi skupnostmi (da o posledicah v drugih vprašanih sploh ne govorimo) za svoj načrt potrebujejo seveda tudi podporo in soglasje socialdemokratov (drugače nimajo potrebne dvotretjinske večine v parlamentu) so še iz podija v Velikovcu pozvali vrhova koroških socialdemokratov in ljudske stranke, naj podpreta to »koroško zahtevo«.

Nov tristrankarski pakt

Na Koroškem da je potreben nov tristrankarski pakt koroških deželnozborskih strank, s katerim bo končno odločno nastopili proti »neizmernim zahtevam« Slovincem, hkrati pa ponovno dokazali enotnost in nemahljivost dežele v »koroškem vprašanju«. Res svojevrstno pojmovanje dialoga in manjšinske zaščite. A na Koroškem je pač mnogo mogoče.

Podpora Schüssla

Dokler pa tega zakona ne bo, bo Koroška s podporo zvezne vlade zavlačevala in blokirala izvedbo spoznanj ustavnega sodišča. To je obljubil Haider, to so pod fanatičnim aplavzom navzočih napovedovali socialdemokratski župani Velikovca (Blaschitz), Djekš (Polesnik) in Dobrle vasi (Pfeiffer).

In to sta poudarila tudi Feldner in Schretter. Pri tem sta se sklicevala na zveznega kanclerja Schüssla. Hajmatdinst in brambovci namreč zahtevajo,

da ne sme priti do vzročne povezave med uradno dvojezičnostjo in postavitvijo dvojezičnih krajevnih napisov. V občinah z uradno dvojezičnostjo po tej logiki ne bojo avtomatično postavili dvojezične napise.

To da jima je izrecno obljubil in poudaril tudi zvezni kancler Schüssel.

Diktat Koroške

Haider pa je pristavil, da prav zaradi trenutne politične konstelacije v državi Dunaj ne bo več odločal o manjšinski politiki, ampak jo bo diktirala Koroška.

Boljše kot uradna dvojezičnost in dvojezične table da je ohranjanje tradicij plebiscitnih bojev, je zatrdil deželni glavar. Boljše od nakupa zemljišč za naselitev industrije in delovnih mest da je ohranjanje spomina na leto 1920. V tem smislu da je po njegovem odloku bilo razdeljenih 45 milijonov iz plebiscitnega daru. In vse to je utemeljeval z gmotnimi privilegiji in prednostmi, ki jih menda imajo koroški Slovenci na račun nemško govoreče večine. (Glasbena šola, vrtci, kulturni domovi, šolstvo in podobno.)

Napovedano glavno točko večera, to je informacija o ljudskem štetju, je Feldner opravil v par stavkih. Srž je: kdor noče biti Slovenec, naj ne vpiše, da zna slovensko.

»Dialog« je nedvomno bila najbolj pogosta beseda tega večera. Vsi so prisegali nanjo in se bahali, kako da jo ljubijo. Srhliji odmevi iz publike pa so potrjevali, da se pod pobeljenimi grobovi skriva nebrzdano sovraštvo do slovenske narodne skupnosti. *Franc Wakounig*

Kažipoti v normalnost – Dvojezični kažipoti nemoteno opravljajo svoj namen

OBČINA GLOBASNICA UDEJANJA ZAKONSKA DOLOČILA

Prejšnji teden postavili dvojezične kažipote

Občina Globasnica je prejšnji teden začela izpolnjevati določila člena 7 ADP o dvojezičnih krajevnih napisih.

Doslej samo enojezične, nemške kažipote, ki sodijo v njeno pristojnost, je nadomestila z dvojezičnimi. To so kažipoti v Podjuno, Strpno vas in Večno vas. Iz občinske uprave so sporočili, da je menjava potekala povsem mirno, brez zapetljajev, in da prebivalci postavitev dvojezičnih

kažipotov sprejemajo kot nekaj povsem normalnega.

Zamuja pa deželna vlada. Do 30. aprila 2001 bi tudi ona morala na deželnih cestah dozdaj enojezične, nemške, kažipote in krajevne napise zamenjati z dvojezičnimi. A do zdaj se na tem področju ni nič premaknilo. Po najnovejših izjavah deželnega glavarja naj vse ostane pri starem. Ali se bo treba ponovno obrniti na najvišje instance?

Korak in odločitev občine Globasnica sta zelo hvalevredna, ker nazorno kažeta, da pravna država ni le prazna fraza ali pa politično-propagandna slama, pač pa standard, ki ga je treba upoštevati. In tudi tako imenovani prastrah ljudi se je izkazal za to, kar dejansko je: za propagandistični vehikel nemškonacionalnih in protislovenskih krogov za utemeljevanje njihove politike. *F.W.*

Županske volitve v Žitari vasi

Ker je odstopil župan Herbert Lepitschnig (SP), so v občini Žitara vas morali minulo nedeljo, 22. aprila 2001, ponovno voliti župana. V prvem krogu je bil za župana potrjen kandidat socialdemokratske stranke Jakob Strauss. Prejel je 805 ali 58,97 % oddanih glasov.

Dipl. trg. Joza Habernik, kandidat EL, je dobil 276 glasov (20,22%) in s tem drugo mesto. Kandidata VP in FP, Walter Schmacher (161/11,8%) in Wolfgang Kristan (123/9,01%), si delita predzadnje in zadnje mesto.

PREKOMEJNO SODELOVANJE SOCIALDEMOKRATOV

Podpisali manifest za skupno politiko

Prejšnji teden so predstavniki socialdemokratskih strank Koroške, Furlanije-Juljske krajine, Slovenije, Štajerske in Hrvaške v Vidmu podpisali manifest za skupno politiko. Njegov cilj je skupno obravnavanje odprtih prekomejnih vprašanj ter vzpostavitev pogojev za doseganje večje varnosti in boljšega razvoja.

Koroški socialdemokrati v manifestu vidijo zgodovinski mejnik ter baklo upanja in optimizma za boljšo prihodnost. Zavzemali se bojo predvsem za krepitev delavskih pravic, za odpravljanje dumpinga pri plačah, za ohranitev socialnih pridobitev in za splošno varnost. Koroški socialdemokrati odločno zavračajo podpihovanje iracionalnih strahov v zvezi z razširitvijo Evropske unije, ker to ni rešitev problemov. Stebri prihodnje Evrope naj bi bili solidarnost, ekonomska stabilnost, ohranjanje ekoloških rezervov, krepitev demokracije in socialne varnosti.

Koroški socialdemokrati

KOROŠKA

Enotna lista prijavila Heimatdienst in Abwehrkämpferbund

V izjavi za tisk Enotna lista sporoča:

Koroški Heimatdienst in Koroška brambovska zveza sta v minulih dneh razposlala vabilo na prireditve v Velikovcu, kjer se je govorilo o manjšinski politiki na Koroškem. Pri diskusiji so sodelovali deželni glavar Haider, predsednik KHD Feldner in predsednik brambovcev Schretter. Na hrbtni strani vabila so navajali »informacije« o ljudskem štetju leta 2001. Pri tem so pozivali, naj vprašanci navedejo pri okencu za občevelni jezik samo »nemško«.

Jasno ozadje tega poziva je najnovejša razsodba ustavnega sodišča, po kateri veljajo občine z 10 odstotki slovensko govorečega prebivalstva za dvojezične. Očitno poskušajo KHD in brambovci, da bi na ta način – in to celo s podporo deželnega glavarja – s takimi informacijami zmanjšali število slovensko govorečih pri ljudskem

štetju 15. maja 2001. Paragraf 9 zakona o ljudskem štetju predvideva kazen do 30.000 šilingov ali pa zaporno kazen do šestih mesecev, kdor ne izpolni obveznosti po zakonu o ljudskem štetju, posebno še, če kdo zavestno daje neresnične ali nepopolne podatke, če ovira s svojimi dejanji ali z neizpolnitvijo pravilnost ali popolnost štetja, če na splošno ogroža izvajanje štetja ali pa naredi prestopke z izdajanjem z zakonom obvezne tajnosti podatkov. Enotna lista vidi v pozivih na letaku KHD in KAB (brambovske zveze) te prestopke, kajti po tem pozivu naj bi državljani navajali nepravilne ali nepopolne podatke pri ljudskem štetju.

Enotna lista je zategadelj posredovala pristojnemu okrajnemu glavarstvu Velikovec kazensko ovadbo proti dr. Josefu Feldnerju, kot predsedniku KHD, in Fritzju Schretterju, kot predsedniku KAB.

DVOJEZIČNE TABLE ZAJAMČENE V DRŽAVNI POGODBI

Stojisćeva zahteva konec gonje proti manjšinam

Manjšinska govornica Zele-nih v avstrijskem parlamentu Terezija Stojisć je dežel-nega glavarja Haiderja pozvala, naj ustavi gonjo proti manjšinam. Poudarila je, da so dvojezične table zajamčene v avstrijski državni pogodbi. S tem je Stojisćeva zavrnila Haiderjeve izjave na sobotnem zborovanju koroških bramborcev v Šentjakobu v Rožu.

Desetletja je Avstrija negirala določila državne pogodbe in zakona o narodnih skupnostih glede dvojezičnih krajevnih napisov. Zdaj, ko naj bi bila odredba iz leta 1977 o postavitvi dvojezičnih krajevnih napisov končno uresničena, pa ko-

Terezija Stojisć

roški deželni glavar temu nasprotuje.

Stojisćeva pravi, da je deželni glavar že dokazal svobodnjaško

pojmovanje manjšinskih pravic. To sega od izničenja dvojezičnosti kot kvalifikacijski kriterij za ravnateljska mesta na dvojezičnih šolah do neverjetne ideje letelih prevajalcev na južnem Koroškem. Namesto za pravico do uporabe materinščine kot uradnem jeziku se svobodnjaki zavzemajo zgolj za izničenje pravic slovenske manjšine.

Zato je nemudoma treba uresničiti odredbo o dvojezičnih krajevnih napisih, ki jo na Koroškem že 24 let niso upoštevali. Haider naj se končno neha hvaliti z dobro pogovorno bazo, ko pa na drugi strani prav pred bramborci dela gonjo proti dvojezičnim krajevnim napisom.

»Živeta dvojezičnost« pomeni, da so javni napisi v dvojezičnih občinah načelno dvojezični, ne glede na večinske razmere prebivalstva. Drugo je diktat večine nad manjšino in je zato treba to odklanjati, je poudarila Stojisćeva.

SLOVENIJA

Pet rudarjev pod gmoto blata

V jami Ojstro v Rudniku Trbovlje-Hrastnik je po tem, ko je vanjo vdrla voda, ostalo pet rudarjev, starih od 27 do 35 let. Truplo enega od njih so reševalci našli torek v popoldanskih urah.

»Upanje, da so pogrešani rudarji živi, sicer še ostaja, a ga je iz trenutka v trenutek manj,« je kar nekajkrat ponovil v. d. generalnega direktorja Rudnika Trbovlje-Hrastnik Aljoša Kink. Okoli 8. ure je namreč v jami Ojstro prišlo do vdora mulja in vode v rudniški rov in od takrat pogrešajo pet rudarjev. Od sedmih rudarjev, ki so bili takrat v rovu, je enemu uspelo pobegniti – ta je o dogodku obvestil upravo, enega pa so poškodovane-

ga iz rova prinesli reševalci in se zdravi v trboveljski bolnišnici. V jašek, ki je okoli 300 metrov pod zemljo, je voda vdrla že ob 4.40. V rudniku je bilo takrat deset rudarjev nočne izmene, a jim je uspelo pobegniti. Skupina rudarjev tehnične ekipe dnevne izmene se je nato po navodilih odgovornih odpravila v jašek, da bi ga zavarovali, tedaj pa je voda znova vdrla z vso močjo.

Pokopalo naj bi jih okoli 1500 kubičnih metrov blata. Reševalna akcija je v torek trajala ves dan, okoli 17.30 pa so reševalci sporočili, da so truplo enega od rudarjev našli. Hrastniškim knapom je včeraj v rovu zasulo pet sodelavcev.

(ez, Mariborski Večer)

SLOVENIJA

Podobnik in stranka začudena ob razrešitvi

Potem ko je Marjan Podobnik, bivši predsednik ljudske stranke v Sloveniji, bil po volitvah razrešen svoje dolžnosti ministrskega podpredsednika, je predsedal na lukrativno mesto predsednika uprave slovenskega Telekomu. Že dlje časa pa je zaradi te politične poteze precej negotovanja, pred kratkim pa je minister Pavel Gantar predlagal vladi razrešitev Podobnika s tega položaja. Podobnik in stranka SLS+SKD sta bila nad tem predlogom nezadovoljna in začudena.

Vlada je tako v četrtek, 18. aprila, razrešila Podobnika, poleg tega pa še dva člana Telekomove uprave, Pavla Žaklja in Adolfa Špenka. Minister Gantar se je pred tem srečal s Podobnikom in ga seznanil z namero vlade. Za novega predsednika Telekomove uprave je minister predlagal sedanjega predsednika uprave letalskega prevoznika Adria Airways Petra Graška, za člana uprave pa Darinko Virant in Draga Majcna, ki jih je vlada potrdila v novih položajih.

Kot je povedal generalni sekretar vlade Mirko Bandelj, so o predlogu zamenjave na vrhu

Marjan Podobnik

Telekoma najprej razpravljali generalni sekretarji štirih strank vladne koalicije (LDS, SLS+SKD, ZLSD in DeSUS), nato pa je o tem razpravljala še vladna kadrovska komisija.

V koalicijski SDS+SKD je razrešitev Podobnika izzvala »nezadovoljstvo in začudenje«. Po posvetu s člani strateškega sveta stranke je predsednik Franci But povedal, da jih moti zlasti način, kako je prišlo do te odločitve. Predlog, o katerem se je sicer že dlje časa neuradno govorilo v javnosti, namreč ni bil usklajen med koalicijskimi

partnerji. But se je vprašal o smiselnosti razrešitve tudi z ozirom na napovedano privatizacijo Telekomu, saj bo takrat zanesljivo znova imenovana nova uprava. Potrdil je še, da so se v četrtek srečali predsedniki vseh štirih koalicijskih strank – razpravljali so o Vatikanskem sporazumu, niti z besedo pa niso omenjali, da bo v petek podan predlog za razrešitev predsednika uprave Telekomu.

Kot je znano, je Podobnika na čelo uprave Telekomu imenovala Bajukova vlada 15. junija lani, njegovo imenovanje pa je v javnosti sprožilo številne polemike. Med drugim je tožbo proti vladi vložil Podobnikov predhodnik Peter Tevž. Vrhovno sodišče je tožbo na prvi stopnji zavrnilo kot neutemeljeno, na to pa se je Tevž pritožil.

(Primorske novice)

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Cenjene bralce obveščamo, da bo naslednja številka zaradi praznikov izšla v četrtek, 10. maja!

ZAOSTROVANJE V BOSNI IN HERCEGOVINI

Skrajneži grozijo z nasiljem

V mednarodnih odnosih v Bosni in Hercegovini še naprej hudo vre. Predvsem med Hrvati in Bošnjaki, ki sestavljajo bosansko federacijo, se klima občutno ohlaja. Minulo soboto so se v Mostarju pojavili letaki, ki hrvaške funkcionarje v telesih novoizbrane oblasti v Bosni in Hercegovini imenujejo izdajalce in jim grozijo, da »se ne bodo izognili kazni«.

Gre za letake dveh vrst. Eni grozijo lokalnim politikom ki so nasprotniki Vsehrvaškega zbora nacionalističnega hrvaškega predstavnika Jelavića.

Drugi letaki pa grozijo oblikovalcem krajevnih politik, ki

se politično udeležujejo v soglasju s smernicami mednarodne politike. Takšno politiko pa predstavlja visoki predstavnik, Glinčan dr. Wolfgang Petritsch, ki je že kar nekajkrat dokazal, da hoče dosledno izvajati prevzete naloge, pa čeprav to nekaterim vročerknežem med Hrvati in med Muslimani ne gre v račun. Petritsch je pred nedavnim odločilno posegel v hercegovsko hrvaško politično sceno in odstavil osebe, ki so načrtovale lastno hrvaško entiteto v Bosni. Uresničitev tega načrta bi v tem trenutku pomenila konec Bosne in Hercegovine, ker bi nujno končala v vojaškem ob-

računu med Hrvati in Muslimani, partnerjema, ki sedaj sestavljata bosansko federacijo. Tretja bosanska entiteta, Srbi imajo svojo upravno in politično skupnost, to je Republika srpska. Verjetno bi v primeru hrvaško-muslimanskih bojov oni ne držali križem rok.

Hrvaški skrajneži pa ne grozijo le Petritschu, pač pa tudi amerškemu veleposlaniku Thomasu Millerju, vodji misije OSCE Robertu Barryju in vodji misije Združenih narodov Jacquesu Kleinu. Obtožujejo jih licemerstva, hkrati pa jih opozarjajo »Ne dajte nam pušk v roke.« Pod letaki se je podpisala doslej neznana skupina ČBH.

ŽELEZNA KAPLA: DOSTOJEN POKLON ŽRTVAM NACIZMA

Preprečiti, da bi se maske preteklosti dokončno uveljavile

Toliko kot že dolgo ne, se je v nedeljo, 22. aprila, dopoldne na kapelškem pokopališču zbralo ljudi na spominski svečanosti Zveze koroških partizanov in prijateljev antifašističnega odpora. Svečanost je bila v spomin na tam pokopane partizanske borke in borce, na žrtve kacetov in drugih taborišč, žrtve gestapovskega nasilja in na pobite člane Peršmanove družine.

Nedvomno je občuten politični hlad, ki zadnje tedne nesramno in vse močnejše veje skozi deželo, zdramil mnoge. Prišli so se dostojno pokloniti tistim, ki so svoja življenja dali za svobodo in humanizem.

Na začetku je zadonela partizanska pesem, ki jo je občuteno zapel moški zbor SPD »Trta« pod vodstvom Pavlija Šterna.

Po polaganju vencev pred spomenikom žrtvam nacističnega nasilja je kapelški župnik Poldej Zunder opravil liturgični obred blagoslovitve grobov. Pri tem je opomnil na veliko žrtvovanjsko dejanje vseh, ki so v dobi najhujšega nasilja nad slovenskim narodom dali svoja življenja za druge in za njihovo svobodo. Skupina kapelških otrok pa je položila rože na grob Peršmanove družine. S tem je še posebej spomnila na to, da so med pobitimi pri Peršmanu bili tudi otroci.

Osrednji govornik je bil poslovodja Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle. Njegov govor objavljamo v celoti:

Maske preteklosti

»Nikoli nismo povsem sodobniki svojega časa, kajti kot vsakdanja stvarnost se sodobnost rada prikazuje z masko prejšnjih dni in s tem slepi naše čute in vara naša dejanja. To v izraziti meri velja za Koroško, ujetnico preteklosti, ki so jo nikoli dovolj prebavljena zgodovinska dejanja potisnili na robove razumskega sprejemanja zgodovinske in današnje stvarnosti. In če velja to za odgovorne politične činitelje v deželi, potem v prvi vrsti za vrh koroške deželne politike, za omiljevalca nacionalsocializma, kakor je pred kratkim spoznalo tudi avstrijsko sodišče v sodnem procesu.

Vsekakor živimo v času, v katerem prikazni preteklosti začenjajo snemati z obraza svoje strahotne maske, da bi lahko stopile v sodobni svet. Metode fizičnega in duhovnega nasilja, ki so bile značilne za pretekla obdobja, so se prilagodile modernizaciji življenja, postajajo težje dojemljive, ker so v svoji osnovi bolj difuzne. Lahko bi rekli bolj inteligentne, zato pa za širše prebivalstvo tudi težje prepoznavne.

Ne glede na to, kdo je danes v Avstriji na oblasti, lahko

rečemo, da živimo v sorazmerno trdni demokraciji. Nekateri pravijo, da se je kulturna klima v deželi izboljšala. Tako trdijo tudi politični mogotci v deželi, ki pravijo, da gre zdaj vse na bolje, med drugim tudi v manjšinskem vprašanju. Toda v čem naj bi se kulturna klima spremenila?

Omalovaževanje nacizma

Res je, da nimamo opravka s fizično agresijo. Prav tako res pa je, da primanjkuje diskurza, debate, predvsem pa protijavnosti k osnovnim zgodovinskim, moralnim, kulturnim in človeškim vrlinam današnjega časa. Prepričan sem, da za demokracijo ni dobro, če se dandanes bolj kot nekdaj omalovažuje nacionalsocializem in brez znatnega ugovora sprejema ksenofobija, sovražstvo do tujcev in postopno izključevanje drugače mislečih iz odločilnih procesov družbenega življenja.

Na Koroškem postaja moč pozabe pravilo življenja, ki omogoča populističnim in desnoekstremnim silam, da postajajo normalni dejavniki političnega življenja. Kritičnosti primanjkuje zaradi strahu pred negativnimi posledicami, rezultat je politični molk drugače mislečih in umik iz političnega dogajanja. Perfidnost takega nebolečega nasilja je prav v tem, da nasprotnika oz. drugače mislečega iztrebiš, če mu skušaš najprej odtegniti zgodovinski spomin.

Koroška normalnost

Tako je povsem normalno za Koroško, da ob letošnji 60-letnici Hitlerjevega napada na bivšo Jugoslavijo in ob obletnici množičnega pokola Židov ni bilo v javnosti slišati besede katarze oz. jasne obtožbe nacističnih zločinov. Tega najbrž niti nismo pričakovali, saj v preteklosti ni bilo drugače. Pozaba postaja moč navade in moč normalnosti našega življenja. Res je, da nas je le nekaj, ki nismo taki in klubujemo takemu razvoju. Vprašati se moramo, kako resno spremljamo ta razvoj, kakšne so naše protistrategije, ali pa kar bi bilo najbolj usodno, če

tudi mi sami lahkomišelnost podlegamo temu novemu grozljivemu kulturnemu analfabetizmu?

Ohranjanje spomina

Če bi to postajalo res, smo se izneverili zgodovinskemu dogodku, zaradi katerih smo se med drugim tudi danes zbrali v Železni Kapli, da bi se poklonili spominu partizanskim žrtvam za svobodo. Tega ne smemo dopustiti. To bi bila kulturna

Kati Marketz in Karla Haderlap

brezbrižnost in duhovno osiromašenje. Od tega bo umolknil tudi naš slovenski jezik.

Zavedajmo se: nasilnemu raznarodovanju se je bil slovenski narod sposoben voljno in ljubeče upreti, da bi tudi za ceno krvi omogočil prerojenje slovenskega jezika in slovenske kulture. Vprašajmo se torej, kakšna naj bo torej pot, ki lahko zaustavi izsušitev studentov narodove ustvarjalnosti?

Obstajajo sicer ustava, pogodbe, listine, deklaracije, ki zagotavljajo manjšinam pravice in zagovarjajo toleranco in sožitje. Tako v evropskem kot v avstrijskem merilu. V Avstriji smo zadnje čase na papirju pridobili celo nekaj več pravic. Kot Slovenci v Avstriji lahko mirne duše rečemo, da so to pomembni dokumenti za prihodnost. Toda dejstvo je, da danes živimo v času, ko razni dokumenti izpričujejo eno, praksa pa drugo.

Konsens za vsako ceno?

Stara koroška (pa tudi avstrijska) politična praksa je, ustvariti konsens za vsako ceno in brez konfliktov. In kaj more

Spomenik pobitih enajstih članov Peršmanove družine

biti za koroško deželno politiko bolj genialno, kot dajati slovenski manjšini občutek pripravljenosti za reševanje manjšinskega vprašanja, obenem pa sukcesivno podirati temelje člena 7 ADP z odpravljanjem konkretnih narodnih pravic. To najbolj občutno doživljamo z dvojezičnim šolstvom, s tistim področjem, kjer ima slovenski jezik še največ javnosti na Koroškem. Zadnje žalostno aktual-

šinci, premalo pa kot sestavni del slovenskega naroda.

Zavedam se, da jezik sam po sebi še ne določa pripadnosti. Prav tako ohranitev jezika sama po sebi še ne pomeni ohranitve naroda. Vprašanje jezika je vprašanje vsebin, ki jih skozi njega prenašamo. Vprašanje ohranitve slovenskega jezika je konec koncev prav tako vprašanje vsebin, ki jih bomo posredovali. To je vprašanje spodob-

Podpredsednik ZKP Lipej Kolenik

nost smo doživeli s konkretnimi pravicami koroških Slovencev pred nedavnim, ko je deželni glavar celo povedal, da bo ignoriral določila državne pogodbe in preprečil postavitev nadaljnjih dvojezičnih krajevnih napisov. Čeprav je ta politična poteza v pravnoformalnem smislu dokaj vprašljiva, ker se giblje na meji ali celo izven avstrijskega ustavnega loka, ni zaznati protistrategijskih ukrepov.

Nikakor ne dvomim, da je politika dialoga potrebna in celo nujna, toda s kritično distanco in z jasno samozavestno pozicijo. To naj bo pozicija, ki bo znala vnovčiti pozitivne odločitve ustavnega sodišča iz novejšega obdobja, saj dajejo rabi slovenskega jezika več relevance in obsežnosti.

Del slovenskega naroda

Pri tem pa se prav tako sprašujem, zakaj ostaja naše razmišljanje o jeziku še vedno preveč vključeno v okove formalizma in moralizma. In sicer se z jezikom ukvarjamo preveč iz strahu pred asimilacijo, preveč se z njim ukvarjamo kot manj-

nosti ustvarjanja in poustvarjanja pomenov, ki oplajajo jezik duhovno in kulturno, to je vprašanje vsebin, ki bodo še naprej tkale zgodovino koroških Slovencev in jo delale zanimivo tudi za druge narode.

Da ne bom preveč abstrakten, povežimo to misel z našim konkretnim življenjem. Vprašajmo na primer, zakaj se danes otroci tako hitro navežejo na nemški jezik? Mislim, da je odgovor jasan: to je prevladujoči jezik okolja, televizije, zabave, torej jezik socializacije. Zakaj prodira v to njihovo socializacijo vedno bolj angleščina? Ker je to jezik glasbe, ki jo poslušajo bolj kot naše narodne pesmi in ker je to jezik interneta, dandanes že normalnost moderne komunikacijske tehnologije.

Jezik, lepota, veselje

Jezik se ne bo ohranil, če ne bo skozi njega spregovorila lepota, veselje in zapisi takih stvari, ki bi jih z drugim jezikom ne bi mogli v taki avtentičnosti izraziti. Slovenska književnost ima svojo izvirnost, le poznati jo je treba. In jo postaviti v tisti okvir, kjer je rasel in dorasel slovenski narod.

Kot pripadniki manjšine, ki smo nekoliko odtujeni osrednjemu slovenskemu kulturnemu prostoru, skupne jezikovne in kulturne specifičnosti slabo in vedno manj poznamo. Zato moramo samokritično priznati, da slovenščina in z njo mi kot njen medij, izgublja svoj življenjski naboj. Šolsko posredovanje slovenskega jezika je bolj izobraževalnega značaja kot celotnega, mislim narodotvornega. Temu še najbolj kljubuje kultura, ki se ni omejila na neko zgolj muzejsko vzdrževanje preteklega ali na popuščanje raznim odtujevalnim in brezosebnim miselnim tokovom.

Opažam, da smo pravzaprav na vseh področjih, razen v kulturi, Slovenci preveč le v besedah in premalo v glavi in v duši.

V kulturi se trudimo, da bi brez kakršnihkoli ideoloških, političnih in tudi narodnodoklrativnih prisil delali narodotvorno izzivalno, v korist našemu zapostavljenemu jeziku. V

Recital je Tonči Schlapper

svojem jeziku skušamo živeti ljubezen do drugih narodov in spregovoriti o lepoti svoje specifičnosti. Zavedam se, da moramo kulturnim vrlinam slovenskega naroda pripisati določene poteze nezamenljivosti in si priznati, da takrat, ko narod ne bo več zmožal s svojo besedo posredovati lepote svoje ustvarjalnosti, bo to žal pomenilo, da se je njegov jezik izpel.

Jezik potrebuje javnost

Kaj naj bi storili v danih okoliščinah? Pot, ki jo ubira v vsej različnosti kultura koroških Slovencev, je obetavna, ker je zazrta v prihodnost. Vendar vsi papirji, kjer so zapisane pravice koroških Slovencev, jezikovno-kulturnega položaja ne bodo premaknili v pozitivno smer, če se svojih jezikovnih pravic ne bomo začeli sami posluževati v javnosti. Vzemimo odločitve ustavnega sodišča kot izziv, da premislimo našo strategijo. Mi se moramo sami prikopati do tega, da je slovenščina v naši zavesti samo toliko vredna, kolikor smo jo sami pripravljali prakticirati v vsakdanjem življenju, predvsem v javnem živ-

ljenju, tam, kjer nismo samo med seboj. To je potrebna katarza za manjšinsko narodno zavest koroških Slovencev, ki bi dejansko privedla do preporoda, ko bi sami začutili, da je uporaba slovenskega jezika povsod na južnem Koroškem, kjer se pojavljamo, nekaj povsem normalnega.

Jezik in samozavest

Slovenski jezik mora najprej v naši zavesti prejeti mesto enakovrednega jezika. Dokler v tem ne uspemo, ostajamo na ravni deklaracij in neresni, zato pa tudi lahko obvladljiv predmet v spletki avstrijskih političnih igrice.

Danes smo se tukaj zbrali, da potrdimo humanistične vrenote preteklih dejanj naših prednikov. Ob spominu skušamo preveriti, če smo dovolj resno udeleženi vrlin antifašizma, solidarnosti in atribute lastne narodnosti kot sta jezik in kultura. Če smo v samokritičnosti spoznali, da nekaj pri tem zgublamo, še nič ni zgubljeno. Potrebna je samozavest, potrebno je samospoštovanje in postali bomo zanimiv del večkulturne družbe.

Vsako leto se na raznih spominskih obeležjih zbiramo v zavesti, da ohranjamo antifašistično tradicijo in z njo branimo tiste temelje Evropske unije, ki so zrasli iz vojaškega obračuna z nacizmom in fašizmom.

Glejmo torej, da ne bomo utihnili v deželi, kjer je na preizkušnji demokracija! Prepričan sem, da smo se nekaj naučili iz zgodovine, da prihaja do postopnega zorenja in da smo na poti h pozitivnemu in tvornemu sožitju v deželi.

Na začetku je udeležence proslave pozdravil predsednik Zveze koroških partizanov inž. Peter Kuhar, podpredsednik Lipej Kolenik pa jo je zaključil z bodrilnimi besedami.

Tončej Schlapper je recital pesmi upora in upanja, Kati Marketz in Karla Haderlap pa sta zapeli pesem, ki jo je v kacetu zložila domačinka.

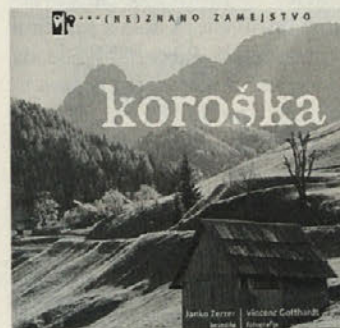
Spominska proslava v Železni Kapli je bila dostojen poklon vsem, ki so dali svoja življenja za svobodo. Tem bolj pa so udeleženci bili ogorčeni nad nesramno in nečastno zahtevo koroških brambovcev po odkrivanju partizanskih zločinov na Koroškem. To je ponovno zahteva, ko naj bi žrtve postale storilec in zločinec, tisti pa, ki imajo krvave roke, pa naj se operejo svoje krivde.

Franc Wakounig

TURIZEM

Turistični vodnik po Koroški

Na pobudo Slavka Mežka in s krepko podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije, pa tudi Slovenske gospodarske zveze na Koroškem in Zveze Bank je minuli teden izšla brošurica, ki bo za informacije lahko služila vsem, ki znajo slovensko in ki imajo namen, da spoznajo našo deželo. Tekste o najvažnejših zgodovinsko-kulturnih spomenikih Koroške je pripravil dr. Janko Zerzer, odlične fotografije je prispeval Vincenc Gott-

hard, brošuro pa je grafično oblikoval Franci Tomažič. Knjižica ima v sredini priložen tudi zemljevid spodnje Koroške od

Šmohorja pa do Šentpavla v Labotski dolini s krajevnimi imeni v dveh jezikih. Izšla je v nakladi 9000 kosov, od tega jih bo 4000 ostalo na Koroškem, 5000 pa jih gre v Slovenijo.

Brošuro so prejšnji teden predstavili pri Pušniku v Ločah, istega dne pa je bila tudi predstavitev s slovenskem parlamentu, kjer se je trlo radovednih politikov in novinarjev, kar še dodatno dokazuje, kako potrebna je bila taka ponudba.

Slovenci iz Slovenije naj bi ne hodili k nam le po nakupih; ohranjati je treba zavest o skupnem zgodovinsko-kulturnem prostoru.

KOMENTAR

Brošura »Koroška« je neke vrste vodnik, ki je zasnovan kot vodič in je namenjen vsem tistim, ki želijo spoznati dvojezično Koroško. Avtor dr. Janko Zerzer se iz svojega nazorskega vidika posveča predvsem kulturnozgodovinskemu vidiku Koroške, omenja nekatere pomembne zgodovinske mejnike, delovanje slovenskih organizacij in ob potopisih dvojezičnega ozemlja opisuje pokrajino, pomembne dogodke, običaje, osebnosti in kulturne ustanove dvojezičnega ozemlja.

Brošura želi biti zelo informativna in naj bi prikazala kulturnozgodovinske vidike koroških Slovencev v svoji celovitosti. Pri tem pa je treba povedati, da avtor ni upošteval nekaterih mero-dajnih elementov kulturne zgodovine koroških Slovencev.

Pomanjkljive so informacije o partizanskem boju. Poleg podatka, da so se »številni moški« leta 1943 pridružili partizanom, omenja le Peršmanov muzej, ki – kakor pravi avtor – spominja »na brutalni umor enajstih članov Sadovnikove družine v zadnjih dneh 2. svetovne vojne«. Ni pa povedano, da je Peršmanov muzej predvsem simbol in spomin na partizanski upor

koroških Slovencev. Temu ustrežno manjka omemba Franca Pasterka-Lenarta, ki se je rodil in je pokopan v Železni Kapli.

Manjka ime Karla Prušnika, ki ima svoj spomenik v Kotmari vasi, manjka ime Matije Verdni-ka-Tomaža, ki je pokopan v Svečah in manjka omemba Železne Kaple kot oporišča protifašističnega boja koroških Slovencev.

V Celovcu je upoštevanja vredno dejstvo, da se je v Sen-

kakor sam želi. Eno je prikaz sedanje politične, kulturne in gospodarske situacije koroških Slovencev ustrezno svoji lastni politični opciji, drugo je pa stvar opis položaja, ki naj bi zajel vse elemente današnje stvarnosti koroških Slovencev.

Ustanovi »Poti kulturne dediščine«, ki je izdala brošuro in avtorju sem svoje pripombe pismeno posredoval. Te v glavnem niso bile sprejete. Zato se tem bolj čudim, da sem v brošuri

Pripombe k brošuri »Koroška«

trupertu rodil svetovnoznani slovenski fizik Jožef Stefan. To bi bila koristna informacija.

Osnovne informacije manjkajo tudi drugod, predvsem pa recimo v poglavju »Horta po Gurah, dovta po Rožu«. Če se že recimo omenjajo posamezni kulturni dogodki kot recimo slikarski teden v Svečah, je vprašanje, zakaj v tem potopisu k & k center v Šentjanžu v Rožu ni omenjen. Pot, ki jo opisuje avtor v tem poglavju, pelje direktno mimo k & k centra!

Vsekakor je avtorjeva pravica, da se opredeli do kulturne zgodovine in do prikaza sedanjega položaja koroških Slovencev,

imenovan kot član redakcije, ki se nikoli ni sestala. Prav tako me ni nihče vprašal, če sem v njej pripravljen sodelovati.

Glavni namen izdajatelja »Poti kulturne dediščine« je približati Slovincem zamejstvo. Zerzerjeva brošura prikazuje en pogled na kulturno zgodovino, dobro je, da smo zmožni tega dopolniti s še z drugim, celovitom prikazom kulturne zgodovine koroških Slovencev. Dobro je, da imamo strukture med koroškimi Slovenci, ki se zavedajo, da je v življenju več resnic. Z eno samo bi bili koroški Slovenci nekoliko revnejši.

Janko Malle

MILIJONI ZA POPRAVILO ČESA?

Takšen je dokaz propadanja Grenzlandheima

Strditvijo, da Grenzlandheim razpada, medtem ko se pri Kulturnem domu tako rekoč valijo milijoni, je deželni glavar Haider utemeljil večmilijonsko velikonočno darilo društvu, ki je nositelj tega pliberškega poslopja. Darilo je iz sklada plebiscitnega daru.

Če dom razpada, ga je seveda treba popraviti, obnoviti, preprečiti, da bi zob časa še naprej drobil ta dokument večnega včera. Po navadi se propad vidi že od daleč, na zunaj. A glej, poslopje je lepo urejeno, parkirišče pometeno in lojtre redoljubno prislone na zid. Noben papirček ali čikgumi ne moti idile počivanja. Predvsem plakati, ki vabijo na kinopredstave, so nema priča stalnosti, saj je od njihove aktualnosti preteklo že mnogo vode po Bistrici dovta. Preklemano dobro, to jim je pa treba priznati, so odgovorni

društva »Grenzlandheim« znali skriti vidno propadanje hiše. Show je vse! A končno, končno smo ga le zapazili. Narod naš o njem zdaj dokazuje hrani. O čem? To je o razpadu Grenzlandheima. Končno smo jo odkrili tisto večmilijonsko luknjo, ki dela škodo. Oddrobljen rob na deski z napisom »Grenzlandheim« je pač živ in neizpodbiten dokaz

neustavljivega razpadanja poslopja. To je resda le majčkena praska na velikem poslopju. A vse velike katastrofe, tako so nas učili, so se lepega dne začele po malem.

PS: Društvo »Grenzlandheim«, ki je lastnik doma, ni zaprosilo za podporo in tudi ni predložilo, kot je treba, ustrezne-ga sanacijskega koncepta. pilij

Luknja na objektu, vredna treh milijonov iz plebiscitnega daru

Pevsko-glasbena revija »Srečanje mladinskih zborov« že leta šteje med prireditvene stalnice Kršćanske kulturne zveze. Revija je običajno razdeljena na dva dela. V Kulturnem domu v Pliberku se je minulo nedeljo, 24. aprila, popoldne tako rekoč odvijal prvi krajec in v glavnem so ga oblikovali mladinski zbori iz

Podjune. Soprireditelja sta bila »Mlada Podjuna« in Društvo »Kulturni dom«. Prireditev je vsakič tudi priložnost za preverjanje društvenega dela z mladino in naraščanjem. Razveseljivo je, da se vse več društev zelo vestno in skladno s potrebami po druženju in smiselnem preživljanju prostega časa posveča mladini.

SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV V PLIBERKU

Veseli jih je bilo poslušati in gledati

Nedeljski koncert v Pliberku je pokazal, da se v mladinskih zborih bolj in bolj zavedajo potrebe po dobri literaturi in kakovostni izvedbi ter posrečeni koreografiji in da vse več pozornosti namenjajo prav jezikovni plati. Skratka, beseda se spet vrača v pesem. Čas, ko je veljala samo melodija, beseda pa je bila le okrasni priveseček, je očitno mimo. Zborovodje, po večini so to dekleta in žene, spet segajo tudi po pesmih, ki jih je nekoč znal peti vsak slovenski koroški otrok, pa so zadnja leta skorajda docela utihnile. Zdaj jih mladinski zbori spet in z velikim navdušenjem pojejo.

Koncert je ponovno pokazal, kako velikega pomena za glas-

beno-pevsko dejavnost naše narodne skupnosti je prav glasbena šola. Z redkimi izjemami so zborovodje v glasbeni šoli dobili osnovno znanje in se na njej izobražujejo še naprej. Njen vpliv je tako rekoč občuten pri vsakem taktu, pri vsakem zamahu dirigentke, pozna pa se tudi pri aranžmajih, pri izbiri instrumentov ter raznih pripomočkov, kar seveda popestruje nastope skupin.

Nedeljski koncert je pričel **Pihalni kvartet glasbene šole**, ki ga vodi Mihael Vavti. On je tudi aranžiral pesem »N' mav čez jezero in mav drhač«.

Franci Tomažič je v imenu prireditelja vse pozdravil in dejal, da je koncert posvečen tudi spominu na dr. Franceta Czigana. In res je vsak zbor zapel po eno njegovih priredb.

Navrh je na oder prišla »Mlada Podjuna«, ki jo vodi Katja Mandl. Članica zbora Re-

beka Messner, tudi dijakinja glasbene šole, je prispevala solo na kitari.

Iz Šmihela je prišel otroški zbor »Katarina«, vodi ga Dagmar Prasenc. Mentorici dvojezične skupine »diddumdaj« iz Rožeka sta Nataša Oraže in Gerti Schuster. V »Rožce« se znajo dobro sukati po odrin mahati s klobuki.

Barbara Mihaela Sienčnik že nekaj let vodi dobrolski otroški zbor »Srce«, otroški mladinski zbor »Amabilis« v Galiciji pa je pred nekaj več kot desetimi leti ustanovila Mira Blažej, zdaj ji stoji ob strani Sonja Verdel, ena zgoščenka pa je dokaz uspešnega dela.

Prav na dan obletnice obglavljenja 14 selskih in kapelških žrtev (29. aprila 1943) bo v Selah drugi del srečanja mladinskih zborov. Koncert bo v farni dvorani ob 14.30.

Franc

Pod »Katarino« šmihelski otroci radi pojejo

S klobukom in na glas, da jih čuje cela vas: rožeški »diddumdaj«

Rebeka Messner, članica Mlade Podjune

Glasbena šola na Koroškem, ta samonikli sad izobraževalne samopomoči koroških Slovencev, se doma in v sosesčini vse bolj uveljavlja ter pridobiva na ugledu in priznanjih.

To potrjujejo številni nastopi dijakinj in dijakov na Koroškem, v Sloveniji, pa tudi na vsedravnem tekmovanju v Gradcu. Priznanje posebne vrste pa je koncert, ki ga bo Nina Popotnik imela meseca maja skupaj z wiesbadenskim komornim orkestrom.

Uspeh v Tržiču

6. aprila je bilo v Tržiču že 27. srečanje gorenjskih glasbenih šol in zamejstva. Slovence v Kanalski dolini so zastopali dijaki glasbenega oddelka tržaške glasbene matice, ki na Trbižu

NIZ NASTOPOV IN TEKMOVANJ POTRJUJE:

Glasbena šola je kovnica nadebudnih talentov

deluje v okviru društva »Tomaž Holmar«. Koroško glasbeno šolo pod vodstvom ravnatelja Romana Verdela so uspešno predstavili duo kitar iz Sel (Nadja Kulmež in Monika Mak), duo harmonik (Orasche Andreas in Agnes Hainzl) iz Borovelj ter trio trobent (Štefan Pečnik, Marko Roblek in Franci Ogris).

Razveseljivo je dejstvo, da glede kakovosti in repertoarja med koroškim in gorenjskim glasbenim naraščanjem ni odstopanj ali razlik. Po besedah ravnatelja Verdela je to dokaz kakovostnega pedagoškega in strokovnega dela šole, ki seveda že rodi sadove. Naj omeni-

mo le, da sta Nadja Kulmež in Monika Mak na koroškem tekmovanju glasbenih šol dosegli pomemben uspeh, saj sta zasedli drugo mesto.

V četrtek, 19. aprila, sta se glasbena šola in Slovenska gimnazija v Bovcu predstavili šolarjem in staršem zgornjepri-morskih občin. Sosednjo Benečijo oziroma beneške Slovence pa so zastopali dijaki glasbene šole v Špetru Slovenov.

Nad 300 dijakov in staršev je prisluhnilo pihalnemu kvartetu glasbene šole (Matjaž Košutnik-klarinet, Aleksander Hafner – klarinet, Andrea Hudl – altsaksofon, Mihael Vavti – bas-klarinet) pod vodstvom Mihaela Vavtija, pa še Juliji Einspielerjevi iz Bilčovsa, ki je igrala na klavirju ter klavirskemu triu, ki ga sestavljajo čelistka Anja Oraže, flautistka Monika Olip in Roman Verdel na klavirju.

Trio prečnih flaut glasbene šole (Kristijan Filipič, Marisa Kruschitz, magdalena Orasche) pa je v petek, 20. aprila, olepšal občni zbor Zveze Bank in v soboto, 21. aprila, sodeloval na koncertu v Škofičah.

Naporna maj in junij

Zdaj dijakne glasbene šole čakata meseca polna izzivov. Od srede maja pa vse do konca junija so na sporedu številni koncerti krajevnih oddelkov.

Z dobro kondicijo pa bosta morali vsekakor razpolagati violinistka Nina Popotnik in pianistka Nataša Sienčnik.

V soboto, 5. maja, bosta v Špitalu ob Dravi prispevali glasbeni okvir k simpoziju »Življenje je učenje-učenje je življenje«. Dan navrh, v nedeljo, 6. maja, bosta sodelovali na otvoritvi 9. kulturnega tedna koroških Slovencev, ki bo letos v Beljaku. Kmalu zatem, 15. maja

2001, pa je na sporedu izredno zahtevna prireditev, to je avstrijsko državno tekmovanje glasbenih šol v Gradcu. Nina Popotnik in Nataša Sienčnik zastopata Koroško. Po tej poti jima že danes želimo veliko uspeha!

Priznanje Nini Popotnik

10. junija 2001 pa bo za Nino Popotnik napočil velik trenutek.

V Wiesbadnu bo ob spremeljavi Komornega orkestra tamkajšnje glasbene akademije imela solo koncert.

Ta nastop je veliko priznanje mladi vilolinistki, saj je bila izbrana iz samega vrha evropskih glasbenih talentov, ki jim omenjeni komorni orkester nudi priložnost za nastop z mojstrskimi glasbeniki.

Franc Wakounig

Duo kitar selskega oddelka GŠ: Nadja Kulmež in Monika Mak

Andreas Orasche in Agnes Hainzl, boroveljski oddelek GŠ

»POLICAJI« V BILČOVSVU

Med lojalnostjo in zarotništvom

Tega gornjega naslova se tokrat nisem izmislil jaz, ampak je to označbo po predstavi izrekel predsednik bilčovške »Bilke« Rupar Gasser.

To je bila tretja bilčovska predstava v letošnji gledališki sezoni. Pridni so, zelo pridni. Zelo angažirana je tudi njihova režiserka Bernardka Gašperčič. Pri tej predstavi, pri Mrožkovih »Policajih«, je imela več sreče kot pri »Sedmih zamorčkih«. Zakaj? Ker je Mrožkovo politično farso spremenila v ironično

komedijo, kateri so bili mladi igralci kos. Celo več, na določene mestih, maska, kostumi, ji je dodala karikiranje, in s tem rešila predstavo, ki bi v izvirniku nikakor ne prenesla deklet v glavnih moških militantnih vlogah oblasti, in to v gasilskih oblekah in celo z gumijastimi škornji na nogah. No, če je bilo to vse karikatura, v kateri ni manjkalo političnih ocvirkov, in je bila predstava rešena, so torej tudi dekleta lahko igrala, karikirala narednika, načelnika in celo generala.

Seveda lahko predstavo gledamo predvsem iz spektra doživljanja mladine. Mrožek je moral, ne zaradi humornosti, ampak zaradi družbene kritike v svojih delih, leta 1968 emigrirati iz Poljske. Takratni režim njegove kritike ni sprejel. Na odru v Bilčovsu smo videli lahkotno, zabavno farso, s katero bi si danes morda na (?) Koroškem zaslužili celo deželno (Haiderjevo) nagrado.

Dovolj razpravljanja. V zaporu že deset let sedi desident, ki je na generala vrgel bombo. Ta sicer ni eksplodirala, a kljub temu je bil to atentat na državno osebnost. Po desetih letih podpiše lojalnostno izjavo, se predstavi kot velik poljski in partijski patriot in odide iz zapore. Toda to je bil zadnji zapornik. Policija je v veliki krizi. Nima več opravičila za svoj obstoj. Treba je nekaj storiti. Treba je najti zapornika. In tako se zgodba razvija dalje. Vse bolj farsna je, vse bolj se kristalizira Mrožkova kritika.

Gašperčičeva jo je postavila na bilčovski oder v mladinski izvedbi. Ne dvomim, da so jo mladi igralci razumeli, toda za razumljenje gledalcev je treba postoriti kaj več. Premalo je poneumljeno salutiranje pred slikama infanta in njegovega strica regenta, čeprav je to dober gledališki izraz. Predstavi manjka srhljivoi družbenih

Ste res lojalni do države?

razmer, ki so zatirale vsako svobodomiselnost in kritično idejo.

Igralci: Glavno in tudi najboljšo vlogo je odigrala Olga Zablatnikova v vlogi Narednika, takoj za njo je bila Breda Zablatnik kot Narednik in pozneje zapornik. Mihi Kristof v najprejšnji vlogi jetnika je bil zelo dober, druga vloga adjutanta pa mu ni ustrezala. Tatjana Zablatnik kot General je bila že skoraj preveč karikirana in

neresna figura. Narednikova žena, Andreja Kropiunig je bila pravašnja, Policaj, Dominik Kropiunig, pa tako ni imel drugega dela, kakor da ja salutiral.

Preprosto sceno je zasnovala Melita Reichmann, tehniko pa je odlično vodil Andrej Einspieler.

Če si želite sicer dobre predstave, ki preveč ne zaposluje vaših gledalcev, Policaje povabite na gostovanje.

Jože Rovšek

Lojalnik pod mizo, zarotniki na svobodi

Preteklo soboto je Slovensko prosvetno društvo Edinost v Škofičah izvedlo svojo vsakoletno glasbeno prireditev. Spet seveda v večnamenski dvorani ljudske šole. Edino ta sprejme preko sto obiskovalcev, kar je že kar utečeno število v Škofičah. Treba pa je reči, da na škofiške glasbene večere prihajajo tudi sosedi iz Hodiš, Šentilja, Bilčovsa in celo iz Kotmarje vasi. Gorjanci so si pri obisku kulturnih prireditev solidarni.

Tokrat ni mogel zaradi službenih obveznosti zastopiti domači Kvartet Rož, kar je seveda škoda. Toda glasbeni večer kljub temu ni trpel na kvaliteti. Oblikovale so ga tri skupine, dve kvalitetni vokalni in instrumentalna.

Najprej je nastopil moški kvartet »Vasovalcev« iz Žirovnice pri Jesenicah, ki je zapel

SPD EDINOST V ŠKOFIČAH

Peli in godli so kot slavčki

Nonet »Vasovalci« iz Žirovnice

poleg pozdravne koroške »Jena Dravci« še zelo zahtevne Petra Jereba »O kresu«, Sergeja

Žarova »Dvanajst razbojnikov« in Vinka vodopivca »O večerni uri«.

Z odlično izvedbo Johanna Matthesona »Alegro« in Scotta Joplina »The Entertainer« je nastopil za naše razmere že kar vrhunski trio prečnih flaut slovenske glasbene šole na Koroškem, Magdalena Orasche, Marisa Kruschitz z uveljavljenim flautistom Kristijanom Filipičem.

V drugem delu nastopa Vasovalcev je njihov nonet zapel »V Gorjah zvoni« Bojana Adamiča, mehiško narodno »Cantado« ter tri Kernakove – »Katrci«, »Mi smo mi«, in »Pojdam v Škofiče«. Poleg odlične vokalne izvedbe so

Vasovalci navdušili tudi s perfektim koroškim melosom in interpretacijo, kar pri skupinah iz Slovenije le redko doživimo.

Moški zbor »Trta« iz Žitare vasi je v zaključnem delu nastopil predvsem s Kernakovimi pesmimi iz svojega koncerta ob stoletnici tega slovenskega glasbenega trubadurja in seveda z njegove zgoščenke »Vse je ljubezen« S kvaliteto in prisrčno bližino do poslušalcev je izzval potrebo po dodatku.

Program je tekoče vodila Mihaela Hartman, predsednica škofiškega društva Magda Errenst, pa je v njem ob letu jezikov med drugim dejala: »Trije jeziki pomenijo enakopravnost, pomenijo medsebojno spoštovanje. Kako je pri nas? Slovenski jezik tudi v naši občini živi samo v domačijskih okoljih, v slovenskem prosvetnem društvu, v vrtcu in delo-

ma pri pouku v šoli. Drugje pa nikjer, ne na cesti, ne na občini, ne v občinskem glasilu itn. Prav zaradi tega smo prisiljeni, da še bolj zavzeto predstavljamo slovensko kulturo v svojem jeziku. Za »Ohne Grenzen, senza konfini« nismo odgovorni samo mi, saj smo za to vendar že preko petdeset let. Za to idejo je odgovorna uradna koroška politika, v kateri odloča t. i. večinski narod. Toda, dokler bo deželni glavar gospodinjstvom pošiljal zagotovilo, da ne bo dovolil nikakršnih dvojezičnih napisov kljub drugačni odločitvi ustavnega sodišča, Slovenci ne moremo vzklíkati »Ohne Grenze / Senza konfini!«

V društveni sobi nad posojilnico se je po glasbenem večeru razvilo zares prijetno družabno srečanje, ki je trajalo kar dolgo proti jutru.

J. R.

Odlični trio prečnih flaut s Kristijanom Filipičem

»Trta v elementu« s solistom Petrom Grilitzem

MLADINSKI KONGRES O INTEGRACIJI ETNIČNIH IN NACIONALNIH MANJŠINAH NA MADŽARSKEM

Udeležba dveh učencev slovenske gimnazije na kongresu v Budimpešti

V začetku meseca decembra 2000 nas je g. Tomaž Ogris obvestil o kongresu mladih od 1. do 11. aprila 2001 v Budimpešti. Kongresni jezik naj bi bil angleški. Povabilo je bilo namenjeno mladincem med 17. in 22. letom. Sledile so nadaljne podrobnejše informacije. Najvažnejša izmed njih: posamezni udeleženci naj bi se osredotočili na eno izmed 13 manjšin živčih na Madžarskem. Mojo pozornost so vzbudili porabski Slovenci. Med božičnimi počitnicami sem se posvetila literaturi o porabskih Slovencih ter v prvih urah pouka v januarju v 7. razredu predstavila idejo učencem in jih navdušila za projekt. Prepričala sem jih, da udeležba na mednarodnih kongresih v teh zgodnjih letih lahko bistveno vpliva na njihovo poznejše udejstvovanje in odločitve v življenju. Spoznati mlade ljudi različnih narodnosti, različne mentalitete, njihove probleme in vrh vsega komunicirati v tujem jeziku – tokrat v angleščini – pomeni edinstven izziv. Prvotno se je za idejo ogrelo 10 učencev, intenzivnih priprav se je lotilo šest učencev. Odločili so se za porabske Slovence, napisati pa so morali cca. 2000 besed o zgodovini, sedanjem političnem stanju, sploh o tem, v kakem položaju so danes in kako se razvijajo, kakšne možnosti jim nudi madžarska država. To je bilo kar zahtevno delo, če pomislimo, da so bile vse informacije pisane v slovenščini. Učenci so delali zavzeto in svoje predstudies poslali v januarju v Budimpešto. Kmalu smo dobili sporočilo, da se sme udeležiti kongresa Miha Nachtigall. V razgovorih s predsednikom organizacije Pillar - European Club Budapest - mi je uspelo, da so sprejeli še Natašo Sienčnik, ki je napisala dodatno še nek spis. Učencem sem obljubila, da jih spremljam, kar mi je šolski svet tudi odobril.

Na Madžarskem

1. aprila je bilo tako daleč. Ob 6.50 smo z vlakom odpotovali iz Celovca in prispeli v Budimpešto, postaja Keleti popoldne ob cca. 16.00. Taxi nas je pripeljal v Hotel Civis. Po večerji je sledil pozdrav in razdelitev map 19 udeležencem kongresa. Organizacijski team se je sestel iz štirih mladih Madžarov in enega Ciprčana. Sledilo je predavanje univ. prof. Attila Poka z naslovom »Narodi, narodnosti in druge manjšine v moderni Vzhodni in Centralni Evropi«. Na preprost in zelo jasn način je mladenci razložil važne pojme (narodna identiteta, narod, narodnost, etničnost, državljanstvo, država, etc.), ki so jih udeleženci srečavali zelo pogosto v teku kongresa.

V rokah so imeli bogat, podroben program za 10 dni (predavanja, workshops, obiski

predstavništva raznih manjšin npr. Srbov, Slovencev, Armencev, Židov, Roma in Sintov in tako dalje). Vedno jih je spremljal prevajalec, ki je prevajal iz madžarščine v angleščino. Te etnične manjšine imajo precej skupnih problemov kot npr. pomanjkanje finančnih sredstev,

Udeleženci kongresa so se nastavili fotografu

ki bi bila potrebna za njihov hitrejši razvoj, močna želja in boj za lastno zastopstvo v parlamentu, vsakodnevno srečavanje s pojavi rasizma. Vseprisod so slišali, da so Cigani (tako se namreč sami imenujejo) največji »LOSER-JI«, madžarska družba je frustrirana, vseprisod so vidni pojavi rasističnega zadržanja. Cigani nimajo matične države (crossborder conflict). Oni so stigmatizirani po genih, primanjkuje jim čuta za krivdo in odgovornost, leni so in kriminalni. Policisti imajo hude predsodke napram Ciganom. Ni jim težko z njimi grdo ravnati. Cigani kradejo – največkrat, da preživijo! (Po besedah nekega univerzitetnega profesorja!) 70 do 80% jih je brezposelnih. Pa vendar Cigani so prvovrstni muzikantje. To so nam dokazali ob priliki našega obiska v njihovi kavarni. Svirali so moderno, progresivno cigansko muziko na cimbale, bas, violino in harmoniko. Kakšen nepopisen užitek! Ne morejo pa najti sponzorja za eno samo CD (ca. 25.000 ATS), kot so nam povedali.

Madžarska je imela največjo židovsko skupnost v Evropi. Ob koncu prejšnjega stoletja jih je bilo okoli 170 tisoč, 1930 200 tisoč, sedaj jih je ca. 70 tisoč. Po holocaustu še vedno iščejo svoje korenine, iščejo poti oživljanja židovske identitete. Ena izmed teh je jezik molka, ki se ne da opisati ali o katerem se ne da diskutirati. Vendar so Židje organizirani ljudje. Imajo svoje šole, ne tako kakor cigani, pa vendar preteklih izkušenj holocausta ne morejo preboleti.

Nemci na Madžarskem

Druga največja manjšina na Madžarskem so Nemci (200-250 tisoč jih je!). Ti so najbolj organizirani. Brezposelnosti ne poznajo – Ethnobusiness – kot to imenujejo. Imajo izredno dobro organizirano šolstvo. Njihove šole obiskujejo tudi

pripadniki drugih jezikovnih skupin – brezplačno! Uvedli so nov predmet v te šole – Volkskunde. Pred 50 leti izgnani so se zopet vrili. Dve do tri generacije niso imele priložnosti uporabljati nemščine – materinščine. »Fucking Schwab, get off! Don't Schwab!« Sedaj

imajo celo ombudsmana, gospoda Kaltenbacha. Finančna podpora iz Nemčije (se je znižala od časa združitve) je prav gotovo bistveno prispevala k temu pozitivnemu razvoju.

Na izletu pri Srbih

ju. Močno so se začeli povezovali z Južno Tirolsko, ki jim pomaga spet na drug način.

Pri Srbih

Obiskali smo srbsko manjšino 40 km južno od Budimpešte v Racheve. Po dobrodošlici župana in informacijah o okoliščinah, v katerih Srbi tu živijo, smo si ogledali lepo urejen vrt za 10 otrok. Imajo tudi osnovno šolo, katero obiskuje sedem učencev, imajo pa dva učitelja. Izvedeli smo, da se mladi odseljujejo v Budimpešto – zaradi služb. Imajo tudi svojo knjižnico in umetnostno galerijo. Aktivna je tudi igralska skupina. Imajo 25-minutni televizijski program tedensko. Kontaktov s Hrvati na podeželju ne gojijo, vendar je to v Budimpešti drugače, so nam zagotavljali.

In seveda pri Slovencih

Na predzadnji dan smo obiskali sedež porabskih Slovencev v Rumbach utca. Sprejela sta nas g. Ferenc Kranjecz, podpredsednik državne slovenske samouprave iz Gornjega Senika in gospa g. Soos, ki je prav zaradi nas pripotovala iz Monoštra v Budimpešto. Pristrčno sta nas pozdravila in pogostila.

Nato nam je gospa Soos pripovedovala, kako se je naučila lepe slovenščine. Že kot otrok je redno hodila v kolonijo v Slovenijo. Sicer pa se je za Dorabske Slovence, odkar je Slovenija samostojna, marsikaj spremenilo na boljše. Najhujši problem je navduševati mladino za učenje slovenščine, ko je nemščina zanje dosti bolj privlačna in s katero si pozneje lahko služijo kruh v Avstriji in po vstopu v EU celo v Nemčiji. Hvalila sta napore Slovenije za vsestranski boljši razvoj njihove manjšine. Poudarila sta, da je madžarska manjšina v Sloveniji znatno boljše organizirana. V Monoštru imajo Slovenci tudi svoj Hotel LIPA, kjer se nahajata Slovenski kulturni in informativni center ter Društvo slovenske mladine. Veseli bodo, če jih bodo obiskali tudi Slovenci s Koroške. Nataša Sienčnik in Miha Nachtigall bi o porabskih Slovencih lahko poročala v posebnem prispevku.

Naj omenim še 15. konferenco evropskih študentov psihologije (15th Congress of

Program se je delil v tri dele: 1. Predvajanje kratkega filma, ki so ga naredili v eni delovni skupini (vsebina: ravnanje z Romi in Sinti).

2. skeč (vsebina: problem integracije Romov v madžarsko družbo.)

3. Prezentacija fotografij in slik, nastalih v tem projektu ter predstavitev brošure, ki so jo izdelali večinoma v tem času. V tej brošuri so izrazili svoja spoznanja in vtise, občutke prijateljev, ki so se rodila v tem kratkem času 24 mladih osebosti iz 15 evropskih držav. Najbolj izvirni je bil Rus Petr iz St. Petersburga, ki je v najkrajšem času vsakogar spravil v smeh in ki je ponosno pripovedoval, da imata tako mama kot tudi oče po tri zaključene univerzitetne študije. Zadnji dan je udeležencem delil v spomin razglednice St. Petersburga.

Nekaj zaključnih misli ob obisku tega lepega zgodovinskega mesta Budimpešta: Na vsakem koraku sem bila soočena z zgodovino, ki nas povezuje skozi stoletja: cerkev sv. Matija, sv. Štefana, narodni muzej, muzej na gradu, umetnostna galerija, opera, lahko bi naštevale v nedogled. Marsikaj se da podvzeti per pedes. Madžarski jezik (ima svoje korenine v finščini!) je bilo najbolj razburljivo doživetje. Povsod prijazni ljudje, ki ti razlagajo to in ono, vi pa pojma nimate, za kaj gre. Mladi ljudje ti pomagajo naprej z angleščino, vendar, če imaš časa in imaš pri sebi brošuro (vodič), si lahko vse sam ogledaš. Če se znaš zahvaliti po madžarsko »köszönöm – hvala«, se nasmehne vsak, ki si ga prosil za uslugo.

Najgloblji in nepozaben pa bo ostal vtis, da se mladi Madžari z vso svojo energijo trudijo vključiti mlade po vsej Evropi.

Rome poznajo povečini kot odlične goslače

dimpešti in pri kateri smo tudi mi smeli sodelovati. Velik del – ca. 200 udeležencev – je bil iz nekdanje Jugoslavije. Prav se mi zdi, da ravno ta mlada generacija razglablja o tem, kako bi uspešno reševali probleme na evropski ravni.

Zaključek kongresa

Zadnji večer je sledila prezentacija našega desetdnevnega kongresa v Evropskem Mladinskem Centru v Budimpešti.

pi, da skupno delajo za reševanje problemov manjšin in etničnih skupnosti, saj je to v končni fazi skupni problem (common issue) evropskih narodov in mi, ki živimo v znatno boljše organizirani družbi in v večjem blagostanju, smo dolžni tudi skupno deliti.

18. maja 2001 bomo ta projekt predstavili v Wolfsbergu v okviru projekta »SCIENCE WEEK«.

Prof. Hema Cesnovar

DEŽELNA RAZSTAVA

Katalog za boljše razumevanje

Obežna knjiga (pravzaprav v dveh delih) o zgodovini in eksponatih bo spremljala obiskovalce deželne razstave v Brežah, ki se bo začela v soboto, 28. aprila. V prvem delu je obdelana zgodovina nastajanja mest in način življenja v srednjem veku, v drugem pa so natančno opisani razstavljeni eksponati, poleg opisov pa so tudi fotografije.

Katalog je uredila mag. Barbara Meier ob strokovnem vodstvu in prispevkih univ. prof. dr. Güntherja Hödla.

Roman Till in Silvia Pečnik bosta vodila po razstavi tudi v slovenščini

Razstavljeni eksponati so izposojeni iz desetih evropskih držav, med najbolj zanimive pa vsekakor štejejo srednjeveški predmeti iz Poljske, ki so jih odkrili šele v osemdestih letih, ko so se lotili izkopavanja ruševin mesta, ki ga je ne-

koč razrušil potres, prebivalstvo pa ga ni popravljalo, temveč se je enostavno preselilo drugam.

Obe knjigi skupaj staneta 298 šilingov, kar je izredno poceni za to kvalitetno in obsežno delo.

Tako vesele so bile nekoč javne kopalnice: miniatura iz 15. stoletja v Italiji

DVA MILIJONA TULIPANOV

Kam na izlet za prvomajske praznike?

Na praznični dan – dan Osvobodilne fronte oz. upora proti okupatorju – bodo v Volčjem potoku v Arboretumu pri Domžalah odprli že deseto največjo slovensko razstavo cvetja. Na ogled bo do 6. maja. Organizatorjem je uspelo uspešno zasaditi in vzgojiti dva milijona tulipanov (za vsakega Slovenca/Slovenko po enega, kot pravijo). Posadili so jih kar 165 različnih vrst. Poleg ostalih naravnih lepot in cvetja bo na ogled »holandska vas«, kjer bo ob zvokih lajne moč videti mojstre, ki oblečeni v narodne noše ročno izdelujejo cokle, pa pihalce stekla, mlin na veter ... No pokušnjo pa bodo tudi razni

siri, pivo itd, ki jih bodo pripeljali holandski trgovci. Na ogled bodo predstavitev okoliških krajev in občin s turistično in kulturno ponudbo. Iz cve-

tja in grmovnic pa znajo vrtnarji z obrezovanjem pričarati »cvetoče« živali. Predstavilo se bo več kot 60 slovenskih vrtnarjev in sadjarjev. A. K.

UNIKUM

»Zbiranje« kot umetnost

Razstavo posebne vrste pripravlja univerzitetno kulturno društvo UNIKUM 28. aprila v bližini Ojstrovica (Hochosterwitz) v Launsdorfu. Na temo »Sammeln« (zbiranje) bodo razstavljali do 3. maja najrazličnejša dela mnogih umetnikov, 32 po številu. »Zbiranje«

kot dejavnost institucij, kot del estetske prakse v vsakdanjem življenju in kot posebna problematika v umetnosti, je bilo tema v zimskem semestru na dunajski akademiji za umetnost in na celovski univerzi.

Najavili so »intervjuje z zbiralci medvedov, steklenic za pivo, metuljev, pa prostorske in video instalacije, tekste o nenavadni logiki, estetiki in paradoksalnosti zbiranja in podobno.

Več o tem dogodku lahko preberete tudi na spletnih straneh www.unikum.ac.at. Launsdorf, 28. aprila 2001, med 11. in 17. uro (do 3. maja)

slovenske pregnancy. Na podlagi tega zakona Nationalfond na Dunaju prizadetim osebam razpošilja formular, ki ga je treba izpolniti in vrniti na naslov Nationalfonda. Bivše pregnancy opozarjamo, da je v obeh zakonih določen datum, do katerega najpozneje je treba napraviti prijave oz. prošnje. V Nemčiji je to 11. avgust 2001, v Avstriji pa 22. februar 2002. Po teh datumih prijav ne bo več mogoče vlagati.

Za pojasnila ali pomoč se lahko obrnete na Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu, Tarviserstr. 16/I (tel. štev. 0463/514300-60), in sicer ob ponedeljkih in četrtnih od 9. do 12. ure.

Zveza slovenskih izseljencev

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV

Opozorilo izseljencem!

Že ponovno smo objavili, da je bil v Nemčiji za popravilo škode žrtvam nacističnega preganjanja sklenjen zakon, po katerem se lahko prijavijo tudi bivši slovenski izseljenci, ki so bili iz taborišč prisilno poslani na delo v podjetjih ali v kmetijstvu; - ki so bili za časa pregnanstva še otroci in so utrpeli telesno ali duševno škodo. Podobno je bil zakon o popravilu škode žrtvam nacističnega nasilja sprejet v Avstriji, ki prav tako velja tudi za bivše

VRHUNSKI DŽEZ V ZAHOMCU

Gostovanje Primusa Sitterja & O. Groenewald Newnet

Jutri, v petek, 27. aprila, bo Športna hiša v Zahomcu gostila vrhunski džez. Nastopili bojo namreč kitarist Primus Sitter ter bigbend »Newnet« O. Groenewalda.

Pobudnik in organizator tega pomembnega glasbenega dogodka je krajevno Slovensko prosvetno društvo »Zila«, soprireditelja pa sta Dvojezični zbor ter Musik an der Gail/Glasba pri Zilji.

Oliver Groenewald, ustanovitelj ansambla, je bil učitelj za improvizacijo in bigbend na ameriški univerzi Western Washington. Glasbenik slovi kot izjemen poznavalec in obvladovalac sounda, lahkotni zvoki swinga se menjavajo z melanholijo in zrcalijo najrazličnejša razpoloženja džeza.

Primus Sitter je vrhunski glasbenik, ki se nikoli ni dal

vpeti v ozke kolote in plašnice rodne koroške glasbenega samozavoljstva, ampak je iskal in uspešno išče ter gradi mostove do drugih glasbenih žanrov. Sitter je nosilec odlikovanja »International Heritage Jazz Guitar Competition«, in z Groenewaldovim bendom ima za sabo uspešno turnejo po Nemčiji in delih Avstrije.

Vstopnice za ta izjemen koncert, ki ga predvsem ljubitelji džeza naj ne bi zamudili, stanejo v predprodaji 90 šilingov, pri večerni blagajni pa 130 šilingov. No, res dober kup, nizka cena za vrhunski glasbeni užitek.

Vstopnice lahko kupite tudi pri Posojilnici Bank Zila, tel.: 04256-2253 ali 04242-27377 oziroma v Športni hiši Zahome, tel.: 04256-29012-33, ali pa pri večerni blagajni.

KOŠARKA

Mladinci v prvi tekmi za naslov koroškega prvaka nesrečno podlegli!

Prejšnji četrtek so mladinci KOŠ-a na tujem s sovrstniki iz kluba Wörthersee Piraten odigrali prvo tekmo za naslov koroškega prvaka. Po začetnih težavah so se v drugi četrtini ujeli in si do konca tretje četrtine priigrali vodstvo za 4 točke razlike. V zadnji četrtini pa se je Koševcem »malenkostno« sojenje sodnikov maščevalo. V 3. minuti zadnje četrtine je moral Babič zaradi petih osebnih prekrškov zapustiti igrišče, v 7. minuti pa še najboljši strelec Trifunovič. To oslabitev je moštvo Piratov izkoristilo in v zadnjih treh minutah tekmo s 83 : 73 odločilo v svoj prid.

Po izjavi trenerja Bojana Grzetiča se je celotno moštvo dobro borilo in bi lahko z nekaj več sreče tekmo tudi dobilo. Dejal je še, da se v tako odločilnih tekmah tudi pokaže, kako potrebna bi bila še razširitev kadra. Vsekakor pa obstajajo v naslednji tekmi, ki bo 3. maja v telovadnici Mladinskega doma, vse možnosti, da Koševci rezultat izenačijo. V tem primeru bi bila potem potrebna še tretja tekma.

Wörthersee Piraten – KOŠ Mladinci 82 : 73 (38 : 36) / (četrtine: 24 : 17, 14 : 19, 14 : 20, 30 : 17)

Nastopili so: Kocman M., Trifunovič J. (37), Wutti D. (10), Babič M. (4), Brumnik M. (9), Brumnik J. (13), Uranik Št.

DOBRODELNA AKCIJA

Koroška vas za otroke smetiščarjev

Številni slovenski zbori so se v preteklih mesecih angažirali v okviru humanitarne akcije »Koroška vas za otroke smetiščarjev«. Tako je doslej uspelo zagotoviti sredstva za gradnjo petnajstih hišic – za 150 ljudi.

V mesecu maju je napovedan višek akcije, ki jo podpirajo vsi koroški mediji. Na mate-

rinski dan, 13. maja, bo na gradu Bekštajn velik koncert, na katerem bodo sodelovale najboljše slovenske (Gašperji, Štaterskih 7) in koroške narodnozabavne glasbene skupine (Die fidelen Mölltaler, Solid Gold in druge). Akcijo podpira tudi Slavko Avsenik, Gašperji so njegovi nasledniki, finalisti letošnje ZDF-Hit-Parade, torej eden najboljših ansamblov na svetu. Priporočamo skupinski obisk društev z mamicami.

Višek humanitarne akcije bo velika vsekoroška tombola z več ko 2000 nagradami. Srečke, na voljo v naših posojilnicah, bodo po 20 šilingov, nagrade pa izredne in nenavadne. V akciji sodelujejo športniki kot Paco Wrolich, Franz Klammer, Steffi Graf, Baldur Preiml, Davor Karničar.

Zakaj ne tudi Vi? Vabimo Vas k sodelovanju!

M. B.

IŠČEMO

nameščenca/nameščenka za knjigovodstvo

Zaposlitev za določen čas (zastopstvo za karenčni dopust)

Znanje: dobro obvladanje računalniškega sistema, slovenskega in nemškega jezika

Nastop službe: 1. junij 2001

Prošnje naslovite na: Fa. ALPETOUR špedicija transport A-9150 Bleiburg/Pliberck

TELEFON: 04235 3131 (DI Konzilia ali ga. Kaiser)

PRIREDITVE

ČETRTEK, 26. 4.

- 18.00 ŠENTJANŽ V ROŽU, k & k – SPZ
Predstavitel knjige Maje Haderlap »Med politiko in kulturo«
- 19.30 VETRINJ, dvorana fresk – KKZ
Pevski recital; nastopata: Waltraud Hoffmann-Mucher (alt) in Frank Bernard (klavir)
- 20.00 ŠENTJANŽ V ROŽU, k & k
Gled. predstava »Prizori iz zakonskega življenja«. Gostuje Mestno gledališče ljubljansko

PETEK, 27. 4.

- ZAHOMC, športna hiša – SPD
Zila
- 20.30 Koncert Primus Sitter & O. Groenewald Newnet

SOBOTA, 28. 4.

- LAUNSDORF pri Ojstrovici, na kolodvoru – UNIKUM
18.00 Otvoritev razstave »Sammeln« (do 3. maja)
- ŽVABEK, gostilna Hafner – KPD Drava
20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: otroški zbor Žvabek, Pevsko-instrumentalna skupina Žvabek, Oktet Suha, Tamburaški ansambel Tamika iz Železne Kaple
- BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD Bilka
20.00 Ponovitev satire »Policaji«. Nastopa igralska skupina SPD Bilka Bilčovš
- SELE-BOROVNICA, gostilna Terkl – Alpski klub Obir
20.30 Srečanje ansamblov

NEDELJA, 29. 4.

- SELE, farni dom – KKZ, PD Sele, KPD Planina, SPD Herman Velik
14.30 Srečanje otroških in mladinskih zborov
- GORNJA VAS, gostilna Hafner – KPD Drava
20.00 Vigredni koncert. Sodelujejo: Tamburaška skupina Tamika, Oktet Suha, Pevsko-instrumentalna skupina KPD Drava, igralska in otroška skupina KPD Drava

PONEDELJEK, 30. 4.

- DOBRLA VAS, kulturni dom – SPD Srce
20.00 Pepej Krop & friends in VOX

SREDA, 2. 5.

- ŠENTJANŽ, k & k
19.30 Predavanje »Die Tücken der Gedächtnislücken«; Predavateljica: Liselotte Huber; predavanje bo v nemškem jeziku

ČETRTEK, 3. 5.

- PLIBERK, kulturni dom – Mohorjeva založba, VINAG d. d.
19.30 Predstavitel knjige »Sto resnic o vinu« (Drago Medved)

PETEK, 4. 5.

- ŠENTJAKOB v Rožu, farna dvorana – SPD Rož in SPZ
20.00 Ponovitev gled. predstave »Solaris«; režija: Marjan Štikar

SOBOTA, 5. 5.

- PLIBERK, kulturni dom – SPD Edinost, MePZ Podjuna, MoPZ Kralj Matjaž, Vox, KPD Drava,

- KKD Vogrče, SPZ
20.00 Monodrama »Rekviziter«. Nastopa Bogomir Veras
- ŠENTJAKOB v Rožu, farna dvorana – SPD Rož in SPZ
20.00 Ponovitev gled. predstave »Solaris«; režija: Marjan Štikar
- ŠKOCJAN, kulturna dvorana Kassl – KD Škocjan in SPD Vinko Poljanec
20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: otroški zbor SPD Danica, NOMOS, Oktet Suha, MoPZ Vinko Poljanec

ŽITARA VAS, v KUMST – SPD »Trta«

- 20.00 Vigredni koncert

NEDELJA, 6. 5.

- ŠENTJANŽ, k & k
10.30 »Moj dežnik je lahko balon« – Ela Peroci; gostuje Lutkovno gledališče FRU, FRU
- ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom – SPD Danica
19.30 Komedija »Vaja zbor«. Gostuje SLG Celje

ČETRTEK, 10. 5.

- ŠENTJANŽ v ROŽU, k & k
20.00 Predstavitel knjige in razprava »Avstrija in njeni Slovenci« (Janko Pleterški)
- TINJE, Katoliški dom prosvete – SPZ, KKZ
20.00 Srečanje s študenti Zvezne pedagoške akademije iz Gradišanske; kulturni spored: kratki film BACKUP-Slovenska beseda na Koroškem in nastop jazz-skupine mih-group

SOBOTA, 12. 5.

- DUNAJ, v Korotanu
15.00 Lutkovna predstava skupine »Navihanci« iz Celovca. Glasbeni okvir: Niki in Tobias Karall.
- ŽELEZNA KAPLA, hotel Obir – Lovski pevski zbor
20.30 Lovski ples. Igra ansambel »Igor in zlati zvoki«

PRAZNUJEJO: župnik Jože Andolšek iz Apač – 50. rojstni dan; Katarina Dolinšek iz Suhe pri Železni Kapli – rojstni dan; Danica Thaler-Urschitz iz Holbič – rojstni dan; Janez Haudej iz Prible vasi – rojstni dan; Rozi Stefitz iz Lovank – rojstni dan; Helena Karničar iz Dobrle vasi – 85. rojstni dan; Lubo Urbajs z Žoprač – rojstni dan; člani društva upokojencev Šentjakob: Hanzi Kajžnik, Toni Krušič in Mici Ettinger – rojstne dneve; mag. Franc Boschitz iz Pliberka – 40. rojstni dan; Cilka Komatz iz Šentjakoba – polokroglo obletnico; Roza Papala iz Beljaka – 87. rojstni dan; Leni Mijošek iz Apač – okrogli jubilej; Simone Wässner iz Sel – 20. rojstni dan; Karli Krautner iz Šentpetra – rojstni dan; Marko Wieser iz Slovenjega Plajberka – rojstni dan; župnik Marko Jernej iz Tinj – rojstni dan; Angela Ogris-Martič iz Bilčovsa – rojstni dan; Stanislava Kukovica iz Sel pri Miklavčevem – rojstni dan; Hela Močnik iz Šmihela – 75. rojstni dan; Stanko Vavti iz Šmihela – rojstni dan; Sonja Woschnak iz Borovelj – rojstni dan; Vida Sima iz Pulpič – rojstni dan; dr. Filip Ogris-Martič iz Bilčovsa – rojstni dan; Antonija Wieser iz Slovenjega Plajberka – rojstni dan; Otilija Gabriel z Brega pri Rožeku – 70. rojstni

SREDA, 16. 5.

- TINJE, Katoliški dom prosvete
19.30 Potopisno predavanje z diapozitivni »Libija«. Predavatelj: Hanzi Weiss

ČETRTEK, 17. 5.

- ŠENTJANŽ v ROŽU, k & k
20.00 Gled. predstava »Naključni človek«. Gostuje SNG Ljubljana – Mala drama

PETEK, 18. 5.

- PLIBERK, kulturni dom
20.00 NIGHT OF THE DANCE. Broadway Dance Company

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletekst 299

ČE 26. 4. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 27. 4. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 28. 4. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi ...

NE 29. 4. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena

PO 30. 4. ■ 18.00 Kratki stik

TO 1. 5. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena

SR 25. 4. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 29. 4. ■ 13.30 ORF 2 • Razvoj podeželja in projekti iz strukturnih skladov Evropske unije - zasnove prihodnosti • Scienceweek Projekt - Znanstveni teden na Ljudski šoli v Žvabeku – ob odprtju vabijo šolarji na ajdove specialitete • Mejni prehod Pavličovo sedlo: Sad čez mejnega programa - Phare CBC • Srečanje mladinskih zborov v Pliberku

PO 30. 4. ■ 3.15 ORF2 16.00 TV SLO1 (Pon.)

Vsebinsko slovenskega televizijskega sporeda lahko preberete tudi na ORF-teletekstu, stran 299.

internet: <http://volksgruppen.orf.at>

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Viža 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrkla

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 27.04. ■ 10.00 Kalejdoskop / News Flash 11.00 BBC News 11.06 Tedenski obzornik 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Zrcalo kultura 18.00 Otroški kotichek Male modrosti 18.15 Govorim-govoriš (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 BBC News 20.06 Global Loops 22.00 Rdeči Boogie / glasbeni magazin 23.00 Ta mera (pon.) 24.00 Soundtrack tedna: Tiger & Dragon 01.00 Glasba – jazz/world

SO 28.04. ■ 10.00 Forum 11.00 BBC News 11.06 Labirinti sveta 11.15 Glasba 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Svet je vas 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru (pon.) 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Izven zakona (pon.) 01.00 Glasba – jazz/world

NE 29.04. ■ 10.00 Evropa v enem tednu 10.30 Glasba 11.00 BBC News 11.06 Literarna kavarna 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 12.30 Special: Armutsnetzwerk 18.00 Rdeči Boogie (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 The Rest of the Day 22.00 For Those About to Rock 24.00 Glasba – jazz/world

PO 30.04. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Na dan z besedo 11.00 BBC News 11.06 Zdrava ura: dr. Štukelj-Novak 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Druga glasba: slovenski interpreti 18.00 Otroški kotichek Male modrosti 18.45 Poročila 19.00 Sto decibelov 20.00 BBC News 20.06 Take the Jazz Train 22.00 Context XXI 23.00 Zrcalo kultura (pon.) 24.00 Glasba – jazz/world

TO 01.05. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Koroška vadi pogovor 11.00 BBC News 11.06 Govorim-govoriš 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 V pogovoru 18.00 Otroški kotichek 18.30 Na dan z besedo (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Kakko 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Glasba 22.00 Literarna kavarna (pon.) 23.00 Vešča / Nachtfalter 00.30 Glasba

SR 02.05. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Na dan z besedo 11.00 BBC News 11.06 Literatura je dogodivščina 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Po Koroškem 18.00 Otroški kotichek 18.15 Govorim – govoriš (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Izven zakona 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio / Hip Hop 22.00 Mad Force / Hip Hop 24.00 Spezial (pon.): Armutsnetzwerk 01.00 Glasba – jazz/world

ČE 03.05. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 10.30 Koroška vadi pogovor 11.06 Govorim – govoriš 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Ta mera 18.00 Otroški kotichek 18.30 Na dan z besedo (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Glasba 22.00 Svet je vas (pon.) 23.00 Sto decibelov (pon.) 24.00 Glasba

Čestitka Dolgoletni odbornici Heleni Močnik iz Šmihela ob njeni 75-letnici iskreno čestita in kliče še na mnoga zdrava leta Zveza slovenskih žena! Čestitkam se pridružuje uredništvo Slovenskega vestnika.

SLOVENSKI VESTNIK

čestita

dan; Hanca Kanzian iz Rožeka – rojstni dan; Tomi Dobernik z Reke – rojstni dan; mag. Filip Warasch iz Celovca – 56. rojstni dan; Del Vede s Krmškega gradu – rojstni dan; župnik Šorš Markowitz s Kostanj – rojstni dan; Nataša Oraže iz Semislavč – rojstni dan; Metka Wakounig iz Borovelj – 18. rojstni dan.

Za posredovanje imen slavljenk in slavlencev se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA
Sonja Wakounig ..... (-50)
E-mail: sonja.wakounig@slo.at
Tajništvo ..... Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba ..... Milka Kokot (-40)
Prireditve ..... Andrea Metschina (-22)
IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566
VSI
Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

JURIJ MAK – 80-LETNIK

Viharnik Jurij!

Te dni praznuje Jurij Mak, pd. Tonč, 80-letnico svojega življenja. Usoda mu ni vselej trosila rožic na strmo življenjsko pot, prenesti je moral marsikateri težak udarec. Še kot čisto mlad fant je šel k drvarjem in ostal temu poklicu zvest do upokojitve. Delo je bilo težko in nevarno, hrana pa enolična. Holcarji so takrat med tednom bivali še v »kožarjah«. Kuhalo se je na odprtem ognjišču, največkrat polento in žgance. Spali so na trdih pogradih, namesto blazine so imeli praprot, včasih pa tudi kar smrekove vejice. V bajto se je hodilo peš tudi po več ur in to s težkim nahrbtnikom, v katerem je bila hrana za ves teden.

Tudi vojna mu ni prizanesla. Z dvajsetimi leti je bil vpoklican v nemško vojsko, eno leto je preživel tudi v ujetništvu v južni Franciji, kjer je trpel hudo lakoto.

Večji del svojega življenja je bival pri Špičaku v lepem Hajnčevem grabnu. Težave so tam bile pozimi, ko je zapadlo na debelo snega. Takrat je bilo treba narediti par kilometrov gazi do ceste pri Kramarjevi žagi, to pa zmorejo le pravi vihariki, ki klubujejo vsakemu vremenu.

Jurij pa ni bil le holcar, bil je tudi kulturnik z dušo in telesom. Bil je ustanovni član SPD Herman Velik na Kotu, ki mu je predsedoval 29 let. Kot dolgoletni občinski odbornik je

sooblikoval komunalno politiko, prav tako tudi kot odbornik delavske zbornice in funkcionar sindikata. Aktiven je tudi še v društvu upokojencev, kjer opravlja mesto podpredsednika. Vrsta odlikovanj, ki jih je prejel, so znak njegovega vestnega in vztrajnega dela. Jurija poznamo tudi kot izvrstnega mizarja-samouka, kot godca in pevca. Jurij, želimo ti še mnogo zdravih in srečnih let v tvojem lepem domu pri Tonču!

Franci Kropivnik

ŠPORTNE NOVICE IZ SLOVENIJE

HOKEJ/SLOVENIJA

Slovenski hokejisti (končno) v skupini A

Slovenski hokejisti so se na svetovnem prvenstvu divizije 1 (prejšnja skupina B) v Ljubljani po 62 letih nastopanja na svetovnih prvenstvih prvič uvrstili v skupino A. Poleg Slovenije si je mesto med najboljšo šestnajsterico na podobnem turnirju v Franciji zagotovila tudi Poljska. Prihodnje leto bo na Švedskem zanimivo videti, kako se bodo Slovenci ko-

sali s takšnimi velesilami kot so Češka, Švedska, Finska, Rusija, Kanada in ZDA, pa tudi dvoboji z Italijo in Avstrijo (seveda če bosta letos v najboljši skupini obstali) ne bodo zaradi sosedskega rivalstva nič manj zanimivi.

»Slovenija, Slovenija!« je minulo soboto po tekmi med Slovenijo in Estonijo še dolgo odmevalo v dvorani Tivoli, ki je bila premajhna za vse ljubitelje hokeja, ki so si želeli ogledati odločilno tekmo Slovencev za vstop v skupino A. Slovenska izbrana vrsta je morala premagati Estonce z dvanajstimi zadetki razlike (pred tem je Velika Britanija v »zrežirani« tek-

mi premagala Kazahstanec kar z 11 : 2), na koncu pa so zmagali z neverjetnih 16 : 0, pa čeprav so Estonci »grizli«, kakor da gre za tekmo, ki odloča o naslovu svetovnega prvaka.

Slovenski hokejisti so na prvenstvu v Ljubljani prikazali izjemne igre in s podobno uspešnimi nastopi jim prihodnje leto na Švedskem ne bo treba trepetati za obstanek med najboljšimi reprezentancami sveta.

Končni vrstni red:

1. Slovenija, 2. Velika Britanija, 3. Kazahstan, 4. Hrvaška, 5. Kitajska, 6. Estonija (izpad iz B-lige)

D. T.

NOGOMET/SLOVENIJA

V slovenski ligi lahko vsak presenetiti vsakogar

Slovenska nogometna liga Si.mobil postaja po izenačenosti ekip vse bolj podobna avstrijski ligi. Tudi v Sloveniji lahko vsaka ekipa izgubi proti komerkoli, pa četudi gre za Maribor ali Olimpijo. Mariborčani tokrat niso uspeli streti domžalskega »bunkerja«, še več, proti Domžalam so izenačili iz enajst-

metrovke šele tri minute pred koncem tekme. To so izkoristili nogometaši Olimpije in premagali sežanski Tabor kar s 6 : 0. Dravograd po odličnem jesenskem delu prvenstva, ko so »prezimali« na četrtem mestu, drsi vse bolj proti izpadu v drugo ligo, ajdovskemu Primorju pa se ob ugodnem razpletu ligaškega in pokalnega tekmovanja obeta celo nastop v pokalu Uefa. To sredo ne bo ligaških tekem, saj je sinoči slovenska nogometna reprezentanca gostovala na Danskem.

Rezultati 27. igralnega dne: Maribor PL – Domžale 1 :

1, Olimpija – Tabor 6 : 0, CMC Publikum – Rudar (Velenje) 3 : 1, Dravograd – Korotan 1 : 2, Koper – Mura 0 : 0, HiT Gorica – Primorje 0 : 1; stanje: Maribor 52 točk, Olimpija 50, Primorje 39, Publikum 38, Rudar in HiT Gorica po 37, Mura in Korotan po 36, Koper 33, Dravograd in Domžale po 31, Tabor 27.

Pari 28. igralnega dne, 29. aprila: Publikum – Dravograd, Rudar – HiT Gorica, Primorje – Maribor PL, Domžale – Olimpija, Tabor – Koper, Mura – Korotan.

D. T.

SLOVENIJA/OKS

Letni sestanek v znamenju uspešnega sodelovanja

Na sedežu Združenja slovenskih športnih društev (ZSSDI) v Trstu je v soboto potekal tradicionalni letni programski sestanek Olimpijskega komiteja Slovenije/Združenja športnih zvez (OKS-ZSZ) in zamejskih krovnih športnih organizacij Slovencev v Italiji, v Avstriji in v Porabju.

Po pozdravnih besedah predsednika ZSSDI Jureta Kufersina sta tajnika ZSSDI in SZZ Martin Maver in Ivan Lukan posredovala izčrpen prikaz delovanja slovenskega športa v Italiji in v Avstriji.

Za SZZ je Ivan Lukan navzoče seznanil s pestro športno dejavnostjo Slovencev na Koroškem, izpostavil pa je tudi tesno in plodno sodelovanje s športnimi dejavniki v Sloveniji in Italiji. Še posebej je opozoril na težave pri financiranju športne dejavnosti slovenske manjšine na Koroškem. Poudaril je, da je uredništev dolgoletne skupne zahteve SZZ in ZSSDI, namreč 10 odstotkov vseh finančnih podpor iz Slovenije, nujna. Še posebej na Koroškem, ko obe krovni politični organizaciji ne kažeta ti stega razumevanja za potrebe športa kot npr. SKGZ in SSK.

Organizacijski tajnik ZSSDI Maver je v svojem poročilu posebej omenil praznovanje 30-letnice ZSSDI ter seveda zaščitni zakon za Slovence v Italiji, pri čemer pa je obžaloval, da v komaj sprejetem zakonu šport ni našel svojega mesta s samostojnim členom.

Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök je žal ugotovil, da se slika glede športne dejavnosti Slovencev na Madžarskem ni spremenila. Dejavnost je precej skromna in tudi v bodoče ni videti bistvenega izboljšanja. V razpravi so tudi podpredsednik komisije za mednarodne odnose OKS Evgen Bergant, predsednik ZSSDI Jure Kufersin in tajnik ZSSDI za Gorico Vili Prinčič poudarili pomembnost in koristnost sodelovanja med slovenskimi športnimi organizacijami v zamejstvu kot tudi med matico in zamejci.

Potrebno da je to sodelovanje še krepiti! Govor je tekel tudi o letošnjem 25. jubilejnim srečanju mladih slovenskih športnikov iz sosednjih dežel, ki bo 22. in 23. junija v Ribnici v Sloveniji. Predsednik občinske športne zveze Ribnica Benjamin Henigman je prisotne seznanil z organizacijo tega pomembnega srečanja, ki vsako leto povezuje oz. združuje mlade slovenske športnike (do 15 let) iz štirih držav. Tudi letos se bodo pomerili v štirih disciplinah (nogomet, košarka, odbojka in namizni tenis). Slovenske športna zveza bo na tem srečanju sodelovala v vseh disciplinah.

V okviru srečanja je predsednik ZSSDI Jure Kufersin izročil pristojnemu referentu za zamejski šport pri OKS Marjanu Jemcu priznanje kot zahvala »velikemu prijatelju zamejskega športa«.

I. L./B. L.

SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO

Slovenska zdravstvena oddaja v radiu AGORA

Slovensko zdravniško društvo prireja v radiu AGORA vsak drugi ponedeljek od 11.06 do 12.00 ure poljudnoznanstvene zdravstvene oddaje v slovenskem jeziku. Cilj oddaj pod naslovom »Moje zdravje – moja odgovornost« je približati poslušalcem lastno odgovornost za svoje

zdravstveno stanje oz. zaznati poslušalce s posledicami po eni strani neodgovornega, po drugi strani pa pravilnega ravnanja s svojim zdravjem. Do sedaj ste lahko poslušali oddaje na sledeče teme: »Pomen telesnega gibanja za celotno biološko presnovo telesa«, »Alkohol in posledice«, »Kajenje, zadnje znanstvene raziskave«.

Naslednji dve zdravstveni uri, dne 30. aprila in 14. maja, torej od 11.06. do 12.00. ure bosta na temo »Zdrava prehrana«; ti dve oddaji bo uredila dr. Maria Štukelj-Novak.

Podjunska konkurenca za »Rexa«: Ne le v ORF, pač pa tudi v Podjuni so prišli na psa. Avstrijska televizija ima pasjega komisarja Rexa, ki pred ekrane privablja mase. Pri Rižnarju pa so njegovega pasemskega sobrata kar naslikali na steno. Gostje in obiskovalci se sprašujejo, ali se »Noricum« imenuje le pes, ali pa tudi gostilna.

Vabilo na tradicionalno majniško potovanje v spomin Janeza Weiss

POLJSKA – KRAKOV

od 14. do 18. maja 2001

Natančen program lahko dobite pri Milki Kokot, tel. 0463 / 51 43 00-40, kjer se lahko tudi prijavite! Prirčno vabljeni!

Privatni otroški vrtec

»NAŠ OTROK«

10.-Oktober-Str. 25, 9020 Celovec

vabi starše k vpisu otrok od tretjega do šestega leta vsak dan od 8. do 16. ure.

MARATON

Poseben izziv preko meje

Že petič bo letos 30. junija organiziran »Maraton in štafetni maraton Kralja Matjaža«, ki vsako leto privabi več tekačev iz Avstrije, Slovenije, Hrvaške, Nemčije, Italije in Nizozemske. Do sedaj je ta prekomerni tek imel cilj vedno v Črni v Sloveniji, tokrat pa bodo tekači prvič pretekli ciljno linijo v Globasnici.

Organizatorji pričakujejo okrog 500 udeležencev v skupno štirih kategorijah. Poleg maratona oz. štafetnega maratona bodo na sporedu še ljudski tek, otroški teki in kategorija »handbike«.

Start ljudskega teka bo pri LŠ Šmihel in bo vodil čez 7,5 kilometra v Globasnico, prav tako se bodo »handbikerji« pomerili na progi iz Globasnice v Šmihel in nazaj čez 14,8 kilometra. Najmlajšim pa bodo na razpolago tri kratke proge, 300, 600 oz. 1200 metrov v Globasnici.

Višek tega mednarodnega dogodka pa bo zagotovo maraton 42,2 kilometra. Start bo v Črni, proga pa bo vodila preko Mežice, mejnega prehoda Šentjur, Pliberk in Šmihel v cilj v Globasnici. Na poti bodo maratonce med drugim morali »pre-

magati« goro sv. Heme in številne druge podvige, kar je v primerjavi z mestnimi maratoni za tekače poseben izziv.

Leta 1999 je zmagal Reinhold Pototschnig, kdo bo letos?

Avstrijski organizacijski komite pod vodstvom Christiana Lopinskyja sestoji iz 30 prostovoljnih sodelavcev, ki marljivo pripravljajo ta prekomerni maraton. Nad 600 vabil je bilo že razposlanih športnim društvom in posameznikom samo v Avstriji, tako da je vrhunska zasedba zagotovljena. Lani je na

maratonu Kralja Matjaža celo triumfalno bivali zmagovalec znamenitega »Vienna-City-maratona« Slovenec Mirko Vindiš v času 2:41,22, pred dvema letoma pa Reinhold Pototschnig iz Žvabeka.

Vsak pa, ki bo premagal naporno progo 42,2 kilometra, bo v Globasnici zagotovo prispel kot zmagovalec. Tam tekače čaka še izredno atraktiven spored. Zmagovalcem bosta čestitala med drugim zvezdi svetovnega smučarskega pokala, domačina Sabine Egger in Rainer Schönfelder iz Pliberka. Napovedal pa se je mdr. tudi znameniti »župan« avstrijskega radia Ö3 Michi Stuller.

Vsak, ki se zanima za udeležbo na maratonu, štafetnemu maratonu ali pa za druge kategorije, se lahko še prijavi. V Avstriji sprejema prijave Christian Lopinsky na številki 04235/4191 (faks: 04235/2583-77) oz. po e-mailu christian.lopinisky@pzb.at. V Sloveniji pa vodi organizacijski komite Marjan Žager, ki je dosegljiv na (00386) 2870306 ali (00386) 41365071 (faks: 00386/ 28703067) oz. po e-mailu pkm@siol.net.

T. G.

TENIS

Globasnica s štirimi ekipami v prvenstvo

Eden izmed najbolj priljubljenih športov v Avstriji je zagotovo tenis, in v začetku maja se prične nova sezona za koroške ekipe na rdečem pesku.

Teniško društvo iz Globasnice, ki je tudi član Slovenske športne zveze, bo letos nastopilo s štirimi ekipami na koroškem moštvenem prvenstvu. To bo odigrano do sredine julija ob koncu tedna. Lani so Globašani slavili številne uspehe.

Zavzemanje za mladino se je več kot izplačalo, saj so mladi tenisači kradli show starejšim klubskim kolegom. Obe ekipi pod 15 s številnimi močnimi talenti sta slavili zmago za zmago. Prva ekipa je s petimi zmagami iz sedmih tekem ob koncu osvojila izredno dobro 3. mesto v močni konkurenci. Druga ekipa pod 15 pa je bila še uspešnejša. V skupno štirih dvobojih je slavila prav toliko zmag in je nasprotnikom v celotnem prvenstvu prepustila le eno samo tekmo.

S temi uspehi so se mladi Globašani močno priporočili za višje naloge, ki jih bodo v tej sezoni tudi lahko izpolnili. Vsi tenisači iz lanske prve mladinske ekipe bodo letos lahko tekmovali v dveh moških – odraslih – ekipah. Njihovi mlajši kolegi iz druge mladinske ekipe pa se bodo po podvigu v deželno ligo borili proti močnim nasprotnikom za naslov.

Poleg mladinske ekipe pa bodo za Globasnico v koroškem ekipnem prvenstvu startale še dve moški in ena ženska

tečaj za ženske s trenerjem z državnim izpitom. Taka akcija naj bi dvignila tudi delež ženskih športnic v društvu.

Predsednik teniškega društva Globasnica Franz Prutej stavi na mladino

ekipa, katerih cilj je v zadnjih letih vedno bil obstanek v svojih razredih.

Udeleževanje globaškega teniškega društva pa ne obsega le tekmovalno sezono. Vsi člani društva se redno lahko pomerijo pri turnirjih v mešanih dvojicah, ki vedno spet poživljajo društveno življenje. Poletni tečaji za najmlajše pa naj zagotovijo, da bo društvo tudi v prihodnosti s svojimi talenti lahko ponovilo lanske uspehe.

Letos poleti bo razen tega tudi še organiziran posebni

Poleg športa pa teniško društvo Globasnica skrbi predvsem za družabnost. Tradicionalni teniški ples jeseni v gostišču »Juenna« je le ena izmed tovrstnih aktivnosti. Lani so tenisači imeli tudi velik šotor na prazniku »Farant« v Globasnici oz. so organizirali lastno tridnevno poletno fešto s kegljanjem pri teniških igriščih.

Sedaj pa je v ospredju najprej prvenstvo. Štiridnevne priprave v hrvaški Puli ob koncu aprila naj bi bile dobra podlaga za nove uspehe!

T. G.

KOLESARJENJE

Prvega maja najljubša dirka

Peter »Paco« Wrolich je pretekli teden za nekaj dni bival doma na Koroškem, da bi prišel malo do sonca, a vreme mu ni bilo prav naklonjeno: »Vsak dan sem treniral v dežju. Edino pozitivno je, da nikjer drugje tudi ni bilo boljše vreme.«

V torek se je napotil na prvo letošnjo dirko v Nemčiji »Niedersachsenrundfahrt«. Dirka je letos skrajšana na pet dni, a je zaradi višje kategorizacije izredno dobro zasedena. Nastopila bosta poleg dvakratnega zmagovalca te dirke Torstena Schmidta (Gerolsteiner) še Laurent Jalabert in Tom Steels. Tudi »Paco« si pričakuje dobro uvrstitev: »Lani je naša ekipa Gerolsteiner zmagala kar pet etap, in tudi letos hočemo dokazati dobro formo.

Peter »Paco« Wrolich

Osebnost sem bil pri zadnjih dirkah v Franciji oz. v Kölnu vedno bolj razpoložen.«

Po »Niedersachsenrundfahrt« sledi tradicionalna nemška dirka »Rund um den Hennigsturm« prvega maja, ki je ena najljubših dirk kolesarja iz Loč. V zadnjih dveh letih je osvojil 15. oz. 10. mesto.

Sedaj Petra Wrolicha in novice o njem lahko najdete tudi na internetu pod naslovom www.peterwrolich.at/ T. G.

NOGOMET

Remi v derbiju ne zmanjša skrbi SAK

Neljubi sodnik Smole zagotovo ni doprinesel k atraktivnosti tekme med SAK in Lendorfom prejšnjo nedeljo v Trnji vasi. Kar dva rdeča in dva rumeno-rdeča kartona sta poskrbela za nemir pri obeh ekipah.

Nastala hektika v igri seveda ni doprinesla k učinkovitosti: v 13. minuti je napadalec Robert Miklau že premagal nasprotnikovega vratarja, a še v prvem polčasu – točno v 37. minuti – je za Lendorf izenačil Ott. V drugi polovici SAK ni znal izkoristiti premoči, sodnik pa je z rdečimi kartoni vodil lastno režijo na igrišču. Izključil je Markusa in Michaela Morgensterna ter poslal trenerja Len-

dorfa Reinharda Morgensterna na tribuno, pri SAK pa je dobil rumeno-rdeči karton Blajs.

S temi odločitvami in nastalim remijem 1 : 1 se je sodnik Blajs vključil v boj ob koncu lestvice regionalne lige. Koroškima ekipama SAK in Lendorf bodo sedaj manjkali morda odločilni igralci, kar pri- nese prednost štirinajstemu na lestvici, St. Florianu, ki ima eno točko prednosti pred SAK in Lendorfom (oba 18 točk).

Naslednje tekme

V nedeljo, 1. maja ob 17.00 bo v Trnji vasi gostovala vodilna ekipa iz Paschinga, ki je do sedaj zbrala že 42 točk. Drugi konec tedna, v nedeljo, 5. maja, ob 17.30 pa v Pliberku že sledi naslednji derbi. Pliberk je po zmagi proti Šentvidu z 1 : 0 nespremenjeno na 5. mestu regionalne lige, in ima sedaj že 33 točk. Dve težki nalogi torej čakata SAK! T. G.

ŠAHOVSKI OREH št. 155

Silvo Kovač

Kjarner – Karpov / SZ 1972

Velemojster Karpov – bivši svetovni prvak – je v nastali poziciji na šahovnici v materialni prednosti in dobljenem položaju. Toda stalni napad belih figur in časovna stiska sta opravila svoje. Z malce lahkomiselno potezo 1...d2?? (na 1...Db6: beli remizira) je Karpov zagrozil z novo damo

na prvi vrsti, vendar zapravlil vso prednost in beli je izvedel lepo zmagovito kombinacijo. Ne bo je težko odigrati!

Rešitev št. 154

Za učinkovit napad na črnega kralja Števančeva s potezo 1.Tf7! žrtvuje trdnjavo. Kiti jo ne sme vzeti 1...Kf7: 2.Dh7+: z matnim napadom, zato igra 1...h5, ki podaljša obrambne možnosti. Bela je neizprosna in igra 2.Lg6: Lc5, trikratni udar na polje d4 in obramba sedme vrste. 3.Le4 Da7 4.g6. Na poševnici h4 – d8 deluje še bela dama. V partiji je še sledilo 4...Se5: 5.Df6 Ld4+: 6.Kg2 Sg4 7.Tg7+ Kh8 8.Th7+ in črna se je pred matom vdala.

